SIFIR

ÇAĞDAŞ MİZAH DERGİSİ

TEMMUZ 1984 SAYI 11 100 LİRA

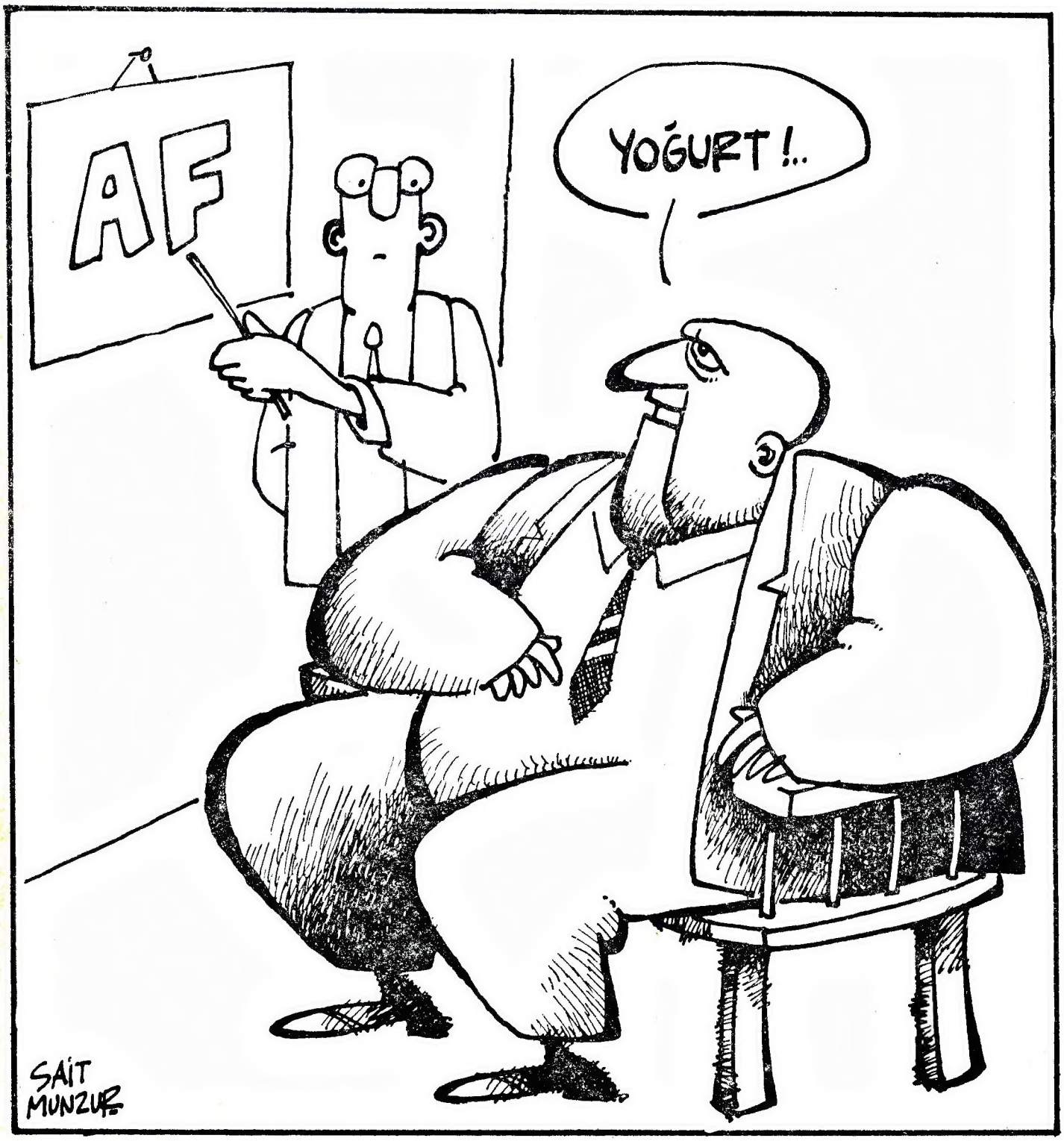

SIFIR'A ABONE OLUNUZ

Dergimiz dağıtımdan kaynaklanan sorunlardan dolayı her yere ulaşamamaktadır. Abone olmanız ayrıca Sıfır'a güç katacaktır.

Dağıtım sorunu çözene dek okurlarımıza abone olmalarını öneriyoruz. Bunun için posta ücreti ödemeden Sıfır'ın 14 17 55 numaralı posta çeki hesabına :

Üç aylık	300 TL.
Altı aylık	600 TL.
Bir yıllık	1200 TL.

yatırmanız yeterlidir. Dergi adresinize düzenli olarak postalanacaktır. Posta çekinde, yatıranın kimliğine ayrılmış kısmın okunur şekilde doldurulmasını rica ediyoruz.

SIFIR'IN ESKİ SAYILARINI EDİNMEK İSTEYEN OKURLARIMIZA

Eski sayılarımızı alamayan okurlarımız bunları nasıl edinebileceklerini soruyorlar. İkinci sayı elimizde hiç kalmamıştır. Diğer sayıları ederi kadar pul yollayarak veya 14 17 55 numaralı posta çeki hesabımıza parasını yatırarak isteyebilirsiniz. Posta çekinin bize gelen kısmına hangi sayıları istediğinizi yazmalısınız. 1. ve 3. sayılar 50 TL. 4, 5, 6, 7, 8. sayılar 75, diğerleri 100 TL. dır.

—oOo—

ÇAĞDAŞ YAYINLARI

OKURLARIMIZA ÖNEMLİ DUYURU

PTT giderlerinin yeniden artışı nedeniyle ödemeli kitap yollamak çok pahalılaştı. Neredeyse PTT ücreti, istenen kitabın ederine eş duruma geldi. Bu nedenle, kitap isteyenler ödemeli istme yerine bedelini ve PTT giderlerini peşin yollarlarsa yararlarına olur.

Okuyucular peşin sipariş tutarına ortalama:

1 kitap için 80,—
2 kitap için 100,—
3 - 5 kitap için 125,—

6 - 10 kitap için, 175— lira olan PTT giderlerini eklemelidir. İstek mektubunda gönderilen para makbuzunun tarih ve numarasını da belirtmek yararlı olur.

Kitap bedelini pul olarak gönderip, istekte bulunacakların yukarıda belirtilen PTT giderlerini de sipariş tutarlarına eklemelerini önemle rica ederiz.

Önemli Not : 1.500,— TL'dan az siparişlerin ÖDEMELİ istenmemesini dileriz. Aksi halde yollayamayacağımızı bir kez daha belirtiriz.

Bu koşullarda ödemeli kitap isteyen okurlarımızdan isteklerini yenilemelerini rica ederiz.

BULUNAN YAYINLARIMIZ

DENEME DİZİSİ

Oktay Akbal : Yaşayıp Görmek 250,—
Ahmet Rasim : Anılar ve Söyleşiler 300,—
Vedat Nedim Tor : Kemalizmin Dramı 200,—
Prof. Akşit Göktürk : Okuma Uğraşı 2. bası 150,—
Şevket Süreyya Aydemir2: Kırmızı Mektuplar ve Son Yazıları 150,—
Prof. Macit Gökberg : Değişen Dünya, Değişen Dil 150,—
Nadir Nadi : Uyarıyorlar, 3. bası 250,—
Hıfzı V. Velidedeoğlu : Yol Kesen Irmak 350,—
İlhan Selçuk : Atatürkçülüğün Alfabesi, 2. bası 200,—
Prof. Nusret Hızır : Felsefe Yazıları, 2. bası 250,—
Mehmed Kemal : Şairler Dövüşür 250,—
Oktay Akbal : Dünyaya Açılmak 200,—
Nadir Nadi : Ben Atatürkçü Değilim, 4. bası 200,—
Samim Kocagöz : Roman ve Yazarlık Onuru 200,—

TARİH - ANI - GEZİ - OLAY DİZİSİ

Mehmed Kemal : Türkiye'nin Kalbi Ankara 350,—
Hıfzı V. Velidedeoğlu : Ailenin Çilesi Boşanma 200,—
Hıfzı V. Velidedeoğlu : Söylev, 12. bası 400,—
Hıfzı V. Velidedeoğlu : Söylev Belgeler 300,—
Azra Erhat : Mektuplarıyla Halikarnas Balıkçısı, 2. bası 200,—
Kemal Üstün : Menemen Olayı ve Kubilay, 3. bası 150,—
Oktay Akbal : Geçmişin Kuşları 250,—
Nadir Nadi : Perde Aralığından, 3. bası 250,—
Meral Tolluoğlu : Babam Nurullah Ataç 200,—
Sadi Borak : Öyküleriyle Atatürk'ün Özel Mektupları 250,—
Nadir Nadi : Olur Şey Değil, 2. bası 200,—
Ebubekir Hazır Tepeyran : Belgelerle Kurtuluş Savaşı Anıları 200,—
Erol Ulubelen : İngiliz Gizli Belgelrinde Türkiye 350,—
Cemal Madanoğlu, Anılar, 1. bölüm 400,—
Talip Apaydın : Köy Enstitüsü Yılları 300,—

BAĞIMSIZ DİZİ

Philipp Soupoult : Şarlo 150,—
Kemal Özer : Sanatçılarla Konuşmalar 150,—
Atena Deponte : Yaşayan Kosta 150,—
Benjamin Farrington : Darwin Gerçeği 200,—

SIFIR'dan

BİZ HARABI TAHRİPTE BİLE ÜSTADIZ

Türkiye'de önemli olan içerik değil şekildir. Şekil önemli olduğu için de o değiştirilir. Değişiklik görüntüsü altında belirgin özelliklerin süregittiği nedense görülmez. Biçime meftun olma hali çoğu şeyin değiştiği izlenimini verir. Aslında alttan alta devamlılık kendini hissettirir. Tabii hissetmeye yatkın olanlar varsa.

En somut şekilde insan adları ile cadde, sokak, park ve alan adlarında değişiklik görülür. Bir yabancı bilim adamının İstanbul'daki bir ilkokulda yaptığı araştırma, insan adlarının zaman içindeki değişiminin düşünsel gelişimle ne ölçüde çakıştığını göstermektedir. İnsanın şöyle bir çevresine bakması da bazı önemli ipuçları verir. Türk insanının bu konudaki hassasiyeti, son zamanlarda yeniden gündeme gelen isim değiştirme eyleminde somutlaşmaktadır. Tercih esasa değil, biçime yönelik kolaycı tavrı yeğlemek şeklinde belirir.

Sabahattin Ali'nin «Çirkince» öyküsündeki köyün adı «Şirince» olarak değiştirilir. «Kaza kaymakamı ile parti erkânı (nın) devri cumhuriyette böyle bir vatan köşesinin adını Çirkince olarak bırakmayı muvafık» bulmadıkları için. Ne «Sofular» köyünün adının «Aydınlar» olarak değiştirilmesi, ne de «Çirkince» adının «Şirince»ye çevrilmesi bir anlam ifade eder. Zaten yazar da, bu ad değişikliğine karşın tahribin boyutu karşısındaki irkiltiyi öyküleştirir. Bir sıralar bir önemli kişinin «Fesi çıkarıp şapka giydik de ne oldu» şeklinde belirtilen düşüncesini haklılaştırıcı bir eğilimin hemen her alanda boy verdiği görülmektedir.

Örneğin Yenişehir de dense, Zafer alanı da dense kırk yıllık Sıhhıye civarının adı Sıhhıyedir. Onun için bu konuda özen göstermek fazla anlamlı görünmemektedir. Türkiye'nin tutucuları ve biçimsel yenilikçileri fuzûli işlemleri abartma noktasında birleşmektedir. Sokak adları şu ya da bu biçimde değiştirilse ne olur, değiştirilmese ne olur. Bu konulardaki tartışmalara kuşkuyla yaklaşmak gerekmektedir. Galiba ülkede kala kala tartışılacak sorun olarak adlandırma işlemleri kalmıştır.

Biçime ilişkin değişiklik giyim konusunda da somutlaşmaktadır. Yüksek öğrenim gören öğrenci mini etek giyse ne yazar, başını örtse ne yazar. Bu alandaki görünüm sadece kimi değişiklere bakarak «kapkaranlık» bir manzara ile «aydınlık» bir tablo oluşturmaya yatkın kafaları tatmin eder. Türkiye'nin sorunları ise biçimle tatmin olacak kafaların sorunları olmaktan çoktan çıkmıştır. 19 Mayıs törenlerinin her iki biçimine takılıp «ah», «vah» çekmek modası geçmiş bir eski zaman tavrıdır.

Ama sorun bir başka boyutuyla önemlidir. Gepegenç bir kızın mini etek giymesine ya da başını örtmesine tahammül edemeyen kafa çeşitliliğe tahammülsüzlük demektir. Çeşitliliğe tahammülsüzlüğün ise sınırı yok gibidir. Her tür çeşitlenmeye karşıtlık şeklinde tezahür eder. Sorun çağdaş ve tutucu anlayışları dengelemek değildir. Önemli olan o şekilci kafanın değişmesidir.

Sözü edilen tarzda bir şekilcilik düşün alanında kendisini çok daha açık olarak hissettirmektedir. Biçimsel değişikliğe meftun olan kafa, değişiklik görüntüsü altında eskinin savunusunu sunmaktadır. Örneğin her yenilikçi hareket kendisini önceki modern anlayışlardan farklı olarak tanımlar. Hatta bir kısım kavramları anlamadan da olsa kullanma merakı, işi insanları belli bir şekilde etiketlemeye kadar götürür. Bunun birçok somut örneğini vermek mümkündür. Böylesi bir örneklemeye şimdilik gerek yok. Bazı kavramların kullanılması bile kimi nitelemeleri, hele bir de doğru olarak çağrıştırıyorsa Türk düşün dünyası bir arpa boyu yol almamış demektir. Biçimsel ilericiliğin toplumculuk diye sunulmaya çalışması bu konudaki en ilginç görüntülerden biridir.

Yenilikçi düşüncelerin özgün, günümüz «muhafazakârlığının» da yepyeni diye sunulması bazı düşünsel dayanakların atlanıldığını kanıtlamaktadır. Osmanlı İmparatorluğu'nun son dönemindeki düşünsel gelişimin daha derinlikli olması ve günümüzde ifadelendirilen düşüncelerin pek de uzak olmayan bir biçimde (artık tarih olması gereken yaklaşımları, hem de ikinci sınıf bir kopyası olarak) çağrıştırması anlamlıdır. Bu durum Türk düşün dünyasının sığlaştığını ve katı bir sürekliliği görüntülediğini somutlaştırmaktadır. O halde «Çirkince» öyküsündeki «Biz harabı tahripte bile üstadız» deyişi bazı sosyal gerçekliklerin altını çizmektedir.

Mamuru tahrip eylemi belli bir düzeyi gerektirir. Zaten harap olanı tahrip marifeti olsa olsa bize has bir beceridir. Türkiye'nin 1980'leri yaşayan bazı aydınlarının Meşrutiyet inkılâpçılarını aşamaması da, maalesef bir seviye sorunudur.

—oOo—

SIFIR

AYLIK MİZAH DERGİSİ

Yıl : 1 Sayı : 11 Temmuz 1984

Sahibi - Yazı İşleri Müdürü :
FATMA MUNZUR

Yayın Yönetmeni :
SAİT MUNZUR

Grafik :
ABDULLAH ÖZKARA

Düzeltme :
SEMA ABAYHAN

Abone koşulları :

Üç aylık	300 TL.
Altı aylık	600 TL.
Bir yıllık	1200 TL.

Abone ücreti, SIFIR'ın 14 17 55 numaralı Posta Çeki hesabına yatırılabilir.

Adres :
PK : 93 Mithatpaşa - ANKARA

Dizgi - Baskı : Çağ Matbaası - Tel : 24 28 49

demedim mi nazlı yarim ben sana...

DÜZELTME

Sıfır dergisinin 9. sayısında İbrahim Pistçi ile üniversitedeki odamda başbaşa bir görüşme yaptığımızı yazmışsınız.

Böyle bir görüşme yaptığımız doğrudur, fakat görüşme sırasında nelerin konuşulduğunu aktarmayarak okurlarınızın hakkımda yanlış şeyler düşünmelerine sebep oldunuz.

Şeşevler semtinde açacağım kasap dükkanında bir tezgahtara ihtiyacım vardı. Bu işi, gayet güzel ve zevkle yapacağını düşünerek İbrahim Pistçi'ye teklif ettim. Fakat o, mezbahada çalışmanın ruhuna daha uygun düşeceğini söyleyerek bu teklifimi reddetti.

Durum bundan ibarettir. Düzeltmemi yayınlamanızı rica ederim.

Şükür Pakça
Rektör

AZİZ NESİN

«O deli erkekler de, o deli horoz gibi iktidarını gösteremiyordu. İktidarını kullanamamak, iktidarsızlık «impotance» onları delirtmişti. Şimdi, buradan siyasal iktidarlara gelelim. Dikkat ediniz, tarih boyunca ve her ülkede hangi hükümet iktidarsızsa, gerçek bir iktidar olamamışsa, iktidarsızlığı oranında kendi yurttaşlarına baskı yapar. En çok baskı yapan, en çok zart zurt eden iktidarlar, en iktidarsız olanlarıdır.»

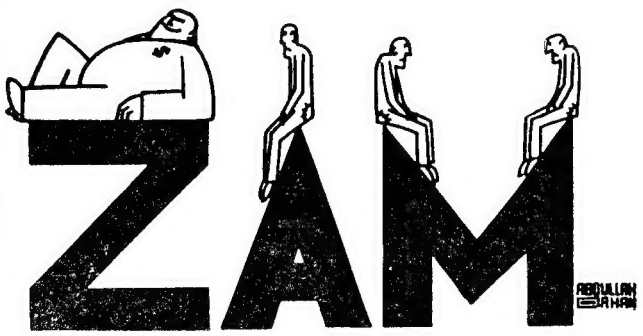

NEYZEN TEVFİK

«Ağlamam ben, ben erkeğim erkek
Hayli güçtür bana cefa etmek,
Minnet etmem bu ömre de be felek
Atını al, tımarını dikeyim.»

ÇAĞDAŞ DAVRANMAK

Bay Sakıp Sabancı, «Biz işçilerimize çağdışı ücretler ödüyoruz» demiş...

Ya ya ya... Bunca bankanın, holdingin, paranın, malın, mülkün sahibi olmak, çağdaş olmaya, çağdaş davranmaya yetmiyor...

1984 yılında yaşıyor olmak da yetmiyor...

Ama bayım, sizin şu pattadak, doğru laflar da eden Anadolu'lu yanınız yok mu?.. Bayılıyorum valla...

Fakat siz o kadar Amerika'ya, Avrupa'ya gittiniz geldiniz. Üstelik ithalat da tam serbest. Beş - on TIR da «Çağdaşlık» getiremez miydiniz?

Getirtemiyorsanız bana yazın. Ben bu cıbıl halimle tonlarca çağdaşlığın sahibiyim. Birazını veririm size.

Hüseyin İLBEY

samanalı

SAİT MUNZUR

Bir karikatür arşivcisi : İlhami Güreşin

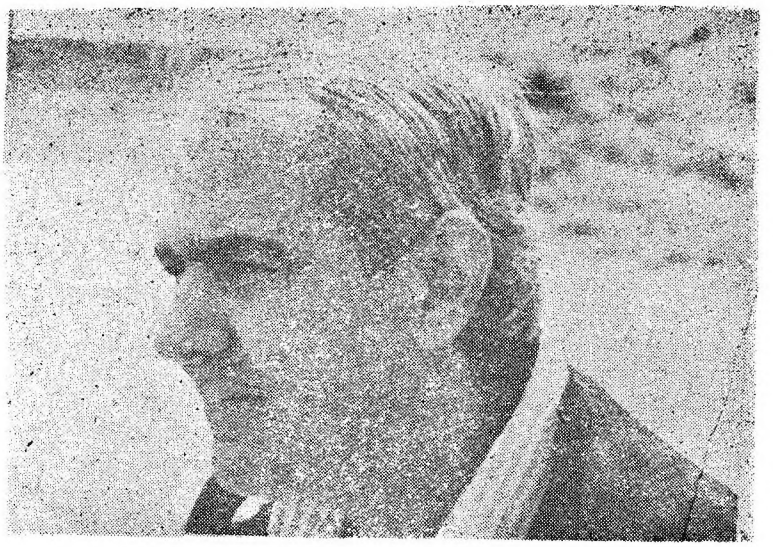

İlknur BUBİK

Sultanahmet'te bulunan İbrahim Paşa Sarayının içinde yürüyoruz. Sağda çeşitli mallar satan fuayeler... Hediyelik eşya bölümünün önünde yavaşlıyoruz.. Burası İlhami Güreşin'in bulunduğu yer. Önünde bir yığın gazete ve bolca karikatür. Kendi dünyasına yönelmiş, sessizce çalışıyor. Aslında onun bu dünyası bizi oldukça ilgilendiriyor. Bir süre kendisini izledikten sonra «merhaba» diyoruz. Sarayın üst katındaki, 19 yüzyıl Türk eşyalarıyla bezenmiş çayevindeyiz. Daktiloyu masanın üzerine koyup, tuşlarını harekete geçiriyoruz. Çevrede oturan turistlerin 'şaşkın' ve biraz da 'kızgın' bakışlarına aldırmadan söyleşimize başlıyoruz..

— Sizi «müze» olarak kabul edebilir miyiz?

— Sanırım edebiliriz.

— İsterseniz okurlarımızı fazla meraklandırmayalım. Yaptığınız çalışmalara kısaca değinir misiniz?

— Ülkemiz karikatürcülerinin ve güncel makale yazarlarının çalışmalarını hiç 'aksatmadan' arşivliyorum. Bende aklınıza gelen bütün çizerlerin karikatürlerinden bolca örnekler var.

— Çizerlerden başka güncel makale yazarları da dediniz?

— Evet. Sürekli olarak İlhan Selçuk, Çetin Altan, Uğur Mumcu, Hasan Pulur, Melih Cevdet Anday, Mustafa Ekmekçi, Oktay Akbal vb. gibi güncel makale yazarlarının çalışmalarını da aksatmadan arşivliyorum.

— Mesela bize, Turhan Selçuk'un 21 Mart 1952 yılında Yeni İstanbul veya Tan Oral'ın Ciddiyet mizah sayfasında 7 Nisan 1979 günü çıkan karikatürleri lazım. Bunu bulabilir misiniz?

— Kolaylıkla bulabilirim. Bu konuyu biraz açayım isterseniz. Çizerlerin karikatürlerini topladıktan sonra, basılma günlerine göre düzenleyip, ciltlettiriyorum. Mesela şu anda Turhan Selçuk'tan sekiz cilt, Ali Ulvi'den altı cilt, Nehar Tüblek'ten dört cilt, Haslet Soysöz'den iki cilt, diğer çizerlerden hemen hemen birer cilt karikatürlerini biriktirdim. Bir ciltin iki yüz sayfadan oluştuğunu düşünürsek, elimde binlerce karikatür var.

— Peki bu 'kıymetli' arşivinizden çizerler yararlanabilir mi?

— Kaybolmaması kaydıyla seve seve yararlanabilirler. Çünkü bizim toplumumuzda alınan bir şey, genelde geri gelmiyor. Bu arada iyi bir kütüphanem olduğunu da söyleyebilirim. Altı bine yakın kitabım var. Böyle giderse evi kitap ve arşive bırakarak, kendime başka bir yer aramam gerekecek.

— Bu arşivi düzenlemek için kaç adet gazete ve dergi alıyorsunuz?

— Günde beş gazete ve piyadaki bütün sanat dergilerinden ikişer adet alıyorum. Ayrıca yabancı dergilere de aboneyim. Bir çizer için, hergün bir gazete aldığım da oluyor. Yani bir çizer bana ayda binbeş yüz liraya çıkıyor.

— Arşivleme işi önemli bir vaktinizi de alıyordur?

— Günde en azından beş saatimi alıyor. Sabahleri gazeteyi gözden geçiririm. İş dönüşü, bana gerekli olan yazı ve karikatürleri kestikten sonra, dosya kağıdına yapıştırırım. Fotokopilerini çektikten sonra, ciltlettiririm.

— Oluşturduğunuz arşivi bir düzeye bırakmayı veya kitap haline dönüştürerek daha 'kalıcı' olmasını düşündünüz mü?

— Düşünüyorum. En güzel hareket müzeye bırakmak olur ama ortada karikatür müzesi yok. Karikatürcüler Derneği ise kendilerine bir yer verilmesi için bekliyor.

— Arşiv merakınız nasıl başladı?

— Darüşşafaka Lisesinde okuduğum yıllarda kitap biriktirmeye başladım. Bu arşiv yapma eylemine dönüştü ve o günden beri kendimi bu işe adadım.

— Peki geçim zorluğu çekilen bir dönemde, masraflarınızı nasıl karşılıyorsunuz?

— Her ay ters bakiye vererek. Bir ilaç firmasından emekli oldum. Eşim de emeklidir. İkimizin emekli maaşıyla, bu işi yürütmeye çalışıyoruz. Aslında arşive para yetiştiremiyorum. Örneğin hazırlamakta olduğum çağdaş Türk karikatürcülerinden oluşan bir çalışmaya, sırf bu ay onyedi bin lira fotokopi parası verdim ve üstelik de bunları ciltlettiriyorum. Her çekilen fotokopiyi beğenmeyip, baştan yaptırıyorum. Böylece bir masraf daha çıkıyor.

— Karikatürcülerin sizden yararlanma fikrinde olumlu bir yanıt aldık. Peki sizin onlardan bir beklentiniz yok mu?

— Ben de onlardan karikatür isteyeceğim o zaman. Bana karikatürlerinin 'temiz' çekilmiş fotokopilerini gönderirlerse sevinirim. Benim arşivimin bütün sanatçılara açık olduğunu söyledim. Peki sanatçı dostlar da aynı yaklaşımı bana sağlayabilirler mi?

— Başkası adına kefil olamayız. Soru sırası yine bize geldiğine göre, son bir soru daha sorup, söyleşimizi noktalıyalım. Müzikle ve fotoğrafçılıkla da ilgileniyorsunuz.

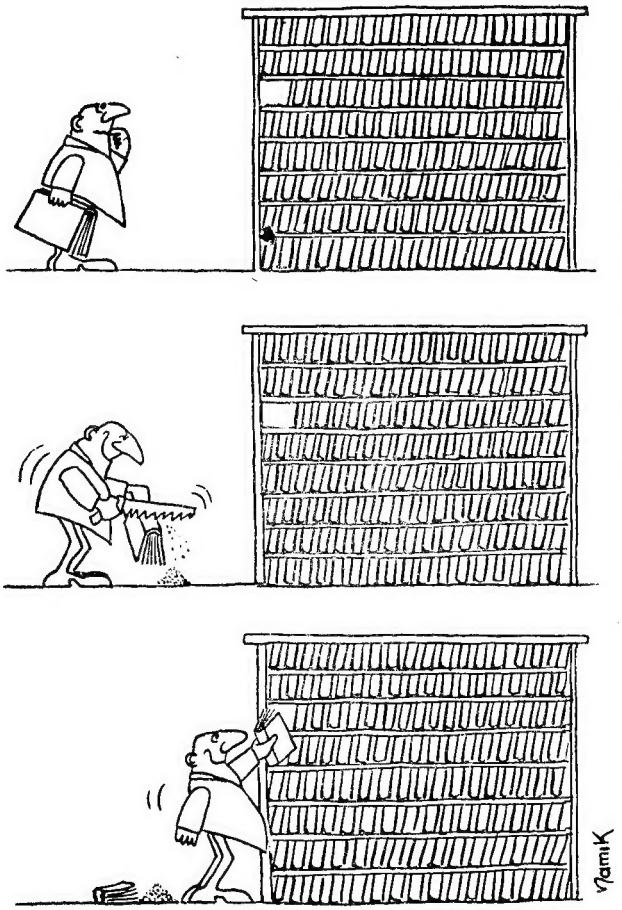

MONTAJ SANAYİ

Savaş BÜKE

— Yahu bey, senin ayak başparmağının yanındaki parmak başparmağından uzun...
— Olabilir, ne olmuş yani?
— Böyle insanlar zengin olurlarmış ilerde...
— Kulak asma, kulak asma...
— Ay vallahi herkes öyle diyor ayol...
— Saçma ve de yanlış. Ben zengin filân olamam...
— Neresi yanlış?
— Bana kalırsa o uzun parmak başka bir ayağa aitti de montajı yanlış yapıldı!...

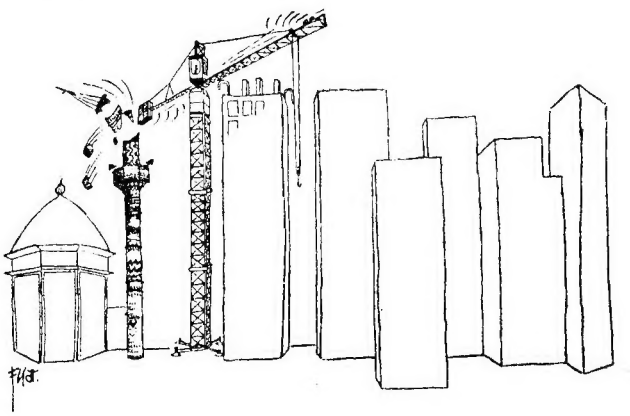

— Evet. 1952 yılından beri Türk Sanat Müziği'yle fiilen ilgilenmekteyim. Şu anda TRT'de yayınlanmakta olan altı eserim var. Onbeş yirmiye yakın eserim de bestelenmek için duruyor. Ayrıca Türk Musikisi konusunda nota arşivim, musiki ve batı müziğiyle ilgili bant kolleksiyonum var.

Diğer bir ilgi alanım, fotoğrafçılık. Fotoğraf konusunda bir yığın yabancı dergi ve yerli fotoğraf dergileri biriktiriyorum. İyi fotoğraf çektiğimi sanıyorum ve bu konuda hayli iddialıyım. Yaşayan romancı, karikatürcü, ressam, kısaca sanat adamlarının fotoğraflarını çekiyorum ve ilerde sergilemeyi düşünüyorum. Elimde çektiğim dört bin dia bulunmakta.

— Tüm çizerler adına binlerce teşekkürler İlhami Güreşin.. Elimizden teşekkür etmekten başka bir şey gelmiyor. Oysa gelmesi gerek...

İlhami Güreş'in adresini verelim :

İbrahim Paşa Sarayı
Hediyelik Eşya Bölümü
Sultanahmet — İSTANBUL

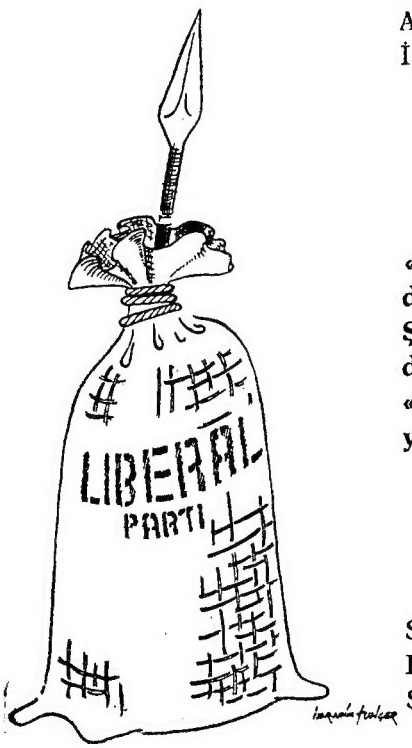

KARIŞIK KİŞİ

Gecenin yarısı
Ah anam
İçimde bir kovan arı...

Tahşin ŞENTÜRK

AİLE KUTSALLIĞI

«Öldü kral, yaşasın kral!»
denirdi bir zaman.
Şimdi,
daha ölmeden «biraderler»,
«biraderler iktidarı» başladı
yeniden.

Niyazi YAŞAR

BAYRAM

Sen olmasan vay halimize
Bir kez daha kurtardık paçayı
Seni görelim diye...

T. ŞENTÜRK

KEMAL TAHİR

«Bazı bunaltılı dönemlerde vatan kurtarmak ile vatan batırmak hemen hemen aynı görüntüdedir. Tarafsızları aldattıkları yer burasıdır. Yalnız aldattıkları değil, farkına varmadan namussuzlara yardım ettikleri yer.. »

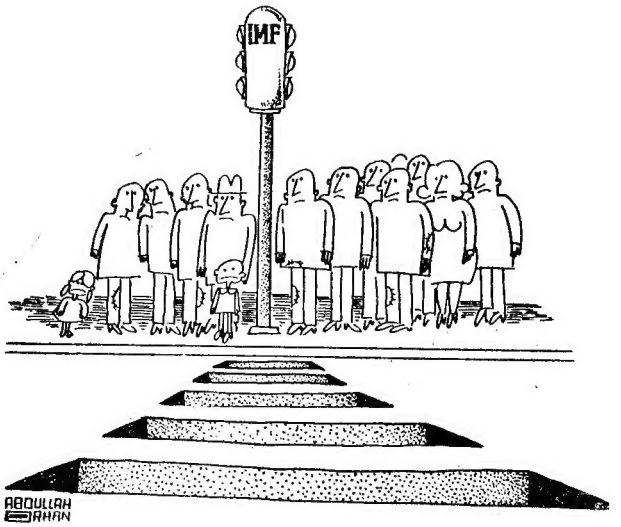

NEYZEN TEVFİK

«Türkü yine o türkü, sazlarda tel değişti. Yumruk yine o yumruk, bir varsa el değişti.. »

TEST :

Karikatürcü Olabilir misiniz ?

Karikatürcülük, sanıldığı kadar kolay bir iş değildir. Kendinizde karikatüre karşı birtakım eğilimler hissetseniz bile aşağıdaki bilimsel testten geçmeden bu sanat dalında birşeyler yapabileceğinizi sanmayın.

* Godoş, ulan, hamşo, zepevenk, uy anamlar gibi sözcükleri sık sık kullanır mısınız?

* Daha çok mürit toplayacağınıza inansanız, yasak olmasına rağmen tarikat kurmaya kalkışır mısınız?

* Tam sayfa karikatürlerinizin köşesine portrenizi de çizmenizin sebebi olarak, «vesikalık resim çektirecek param yok da» şeklinde mazeretler uyduracak kadar yetenekli misiniz?

* Mad dergisine abone misiniz?

* «Güldüremeyince ciddiyete sığınıyor» demesinler diye sürekli ağzınız kulağınızda mı gezersiniz?

* Minare çalacağınız zaman yanınızda kılıf bulundurur musunuz?

* Karikatür konusundaki tartışmalara «ipimden aşağı, kasımpaşa» diye dudak büker misiniz?

* Semtinizdeki çocuklara şeker vererek onları, «en büyük sensin, başka büyük yok» diye bağırttırır mısınız?

* Tapon mallar pazarı kurulsa her akşam uğrar mısınız?

* Derginiz sırtını büyük sermayeye dayamasına rağmen antikapitalist tavırlar takınacak kadar yüzsüz müsünüz?

* Fırçalarınız, karikatür çizmekten değil de kulağınızda fazla gezdirdiğinizden mi eskir?

* Sermayesiz bazı dergiler çıkamaz hale gelseler bakkaldan kına almaya koşar mısınız?

* Saz çalmayı biliyor musunuz?

* Anneniz saçlarını roma kuaförde mi yaptırıyor?

Değerlendirme :

Yukarıdaki soruların tümünü «evet» şeklinde yanıtlayanlar maalesef karikatürcü olabilirler. Şan, şöhret, para ve pakizeler onları bekliyor. Soruları «hayır» şeklinde yanıtlayanlar karikatürcü falan olamazlar. Kendilerine tavsiyemiz balık-ekmek satmaları olacak. Soruların bazılarına «evet» bazılarına «hayır» diyenlere gelince. Eğer bayansanız dansöz olabilirsiniz, çünkü iyi kıvırıyorsunuz. Erkekseniz politikaya atılın, sizi gibilerinden bu vatan hizmet bekliyor.

—oOo—

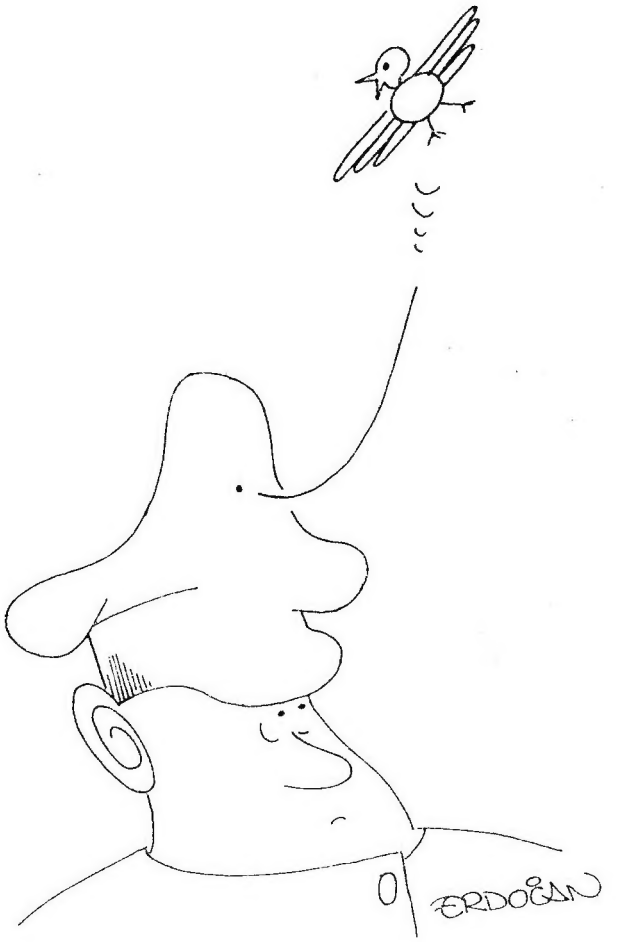

GİDİŞAT ÜZERİNE ...

MEHMET AKİF

Otuz milyon ahâli üç şakînin
böyle mahkûmu
Olup çeksin hükûmet nâmına
bir bâr-ı meş'umu*
Utanmaz mıydınız, bir saysalar
zâlimle mazlûmu?
Siz ey insanlık isti'dadının
dünyada mahrumu»

* Uğursuz yük

GÖZ BUDAKTAN SAKINMAZ MI?

İşadamlarından biri,
sanırım
birkısım fabrika
ve dahi «KİT»lerin başına
«dışarıdan yönetici getirtme»yi önermiş.
«Gözü dışarıda olmak» hali
«erkeklik»ten sayılıyor ama..
tersi (!) yaygınlaşmış değil daha
toplumumuzda.
Bu durum,
«iktidardan düşmek»
ya da «iktidar zayıflığı»nı
getirebilir insanın aklına.
Hem, «eloğlu»dur:
aşka maşka gelir de
elindeki işle yetinmez,
başka şeye de dikerse gözünü,
sonra ne yaparız biz (!) ?

Niyazi YAŞAR

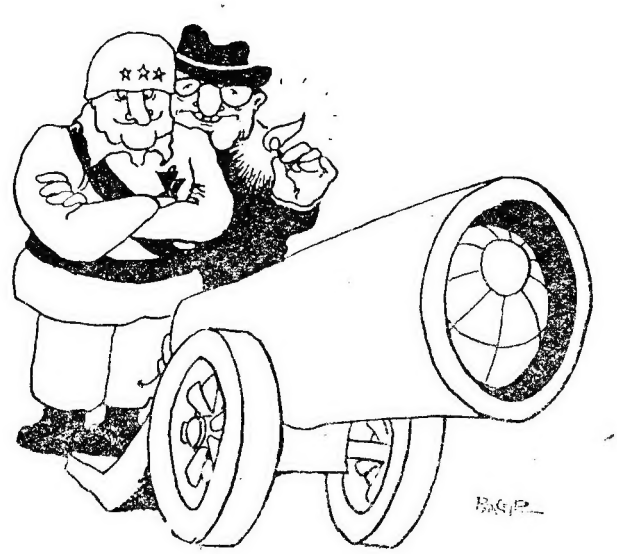

TEKZİP

OSMAN ÜSTÜN

Tanrım, sen ne büyük bir güce sahipsin. Bir yığın yaratıklar yaratmışsın. Salıvermişsin Dünya'ya. Canlı cansız bir sürü şeyler. Bitki demişsin, hayvan demişsin, insan demişsin adlarına. Diğerlerini gücendirmek pahasına da olsa, insana ayrı bir önem vermişsin. Bir başka özen göstermişsin. Erkek ve kadını yaratmışsın. Ayrı ayrı güzellikler vermişsin onlara. Birbirlerini çeken, tamamlayan. Aşk vermişsin, sevgi, duygu vermişsin. Cinsellik vermişsin. Ne bileyim, hoşa gidecek, baştan çıkaracak ne varsa hepsini vermişsin. Dedim ya, ayrı bir özen göstermişsin insana. Hem öyle bir özen ki insan seni aşar olmuş. Senin yarattığın güzeli daha güzel, senin bozduğun güzeli bir başka güzel yapar olmuş. Aşmış kulun seni. Geçmiş. Yarattığın güzeli değiştiriyor beğenisine göre. Sen yaratmışsın dümdüz bir cins-i latif, kulun onu kum saatine benzetivermiş. Boyu uzatıyor, kiloyu azaltıyor, göğsü ayarlıyor. Neler neler yapıyor. Yarattığınla hamur oynar gibi oynuyor. Senin verdiklerini alıyor, vermediklerini veriyor. Örnek mi istiyorsun? İşte Ayda!.. Hani izlerken gözlerimizi yuvalarından fırlatan Ayda Safkan. Bağışla beni tanrım, ama onun senin kulun olduğunu söyleyemem. Senin yarattığında böyle miydi? O kulunun kulu artık. Sen ne dersen de! Sen yarattığında böyle güzel değildi. Gençti sadece. Ama alnında kırışıklar vardı. Yıpratmıştın onu. Şimdi daha yaşlı. Ama kırışıkları yok. Pırıl pırıl bir teni var. Gücenme sakın ama senin yarattığından daha genç şimdi. Bakma kafa kağıdına. Üstelik şimdi incecik de... Senin yarattığın Ayda gözümün önüne geliyor da... Yok, kesinlikle böyle değildi. Eminim. Çünkü, o zaman hep çıplak görürdük Ayda'yı. Jartiyerli pozları hep gözümün önünde. Şimdi onu da kullanmıyor, başka şey de. Sadece birşeyler giyiniyor örtünmek için. Ama, o birşeylerin altında bile incecikliği görülüyor. Dal gibi. Ama doksan-altmış-doksan ölçüsünde bir dal. Anlıyacağın senin zamanında tam yerli bir kadındı. Hani, «yemeği gösteren salça, kadını gösteren kalça» türünden. Şimdi tam Avrupalı. O görkemli kalça kalmamış. Görkem, bedenin her yerine eşit oranda dağıtılmış. Napolyon kirazının çekirdeğini yutmuş da belli bile olmuş. O duruma gelmiş Ayda. Kulun yapmış bunu. Sen yapabilir misin? Bin de bir. O sütyene sığmayan göğüsler de yok artık. Sütyen gerektirmeyecek mini mini, çağdaş, uygar, Avrupai göğüsler var. Görebiliyor musun kulunun becerisini? Kuşkusuz görüyorsundur. Üstelik bizden daha çok ve daha ayrıntılı. Biz yüzlerce lira verdik görmek için. Sense hiç. Çünkü sen her yerde hazır ve nazırsın. Ses nasıl ses? Hiç eser var mı senin yarattığından? İç gıcıklayıcı değil mi? Senin bile başın dönüyor. Nerde o tüyler ürpertici ses? Şimdi tüylerin üzerinden okşar gibi geçiyor. Bahar esintisi sanki. Ya gözler! Başka bakıyor değil mi? Aygın baygın değil. Canlı ve heyecanlı. Hiç durup dururken kiraz çekirdeği yutacağa benziyor mu? Ağızda bir başka değişiklik var. Sürekli aralık. Sanki üçyüzotuzüç diyormuş gibi. Senin zamanında tek kapalı yer orasıydı. Şimdi o da açık. Söylentiye göre kulun bir hatasıymış bu. Hızlı ve aşırı gençleşmenin yan etkileriymiş. Ondan ileriye yönelikmiş dudaklar. İzin ver de, o kadar kulunun yanlışı olsun. O sen değil ki! Kültürüne ne dersin? Ya o yabancı dil bilgisi? Kabul et ki bunları sen veremezsin. O doğrudan doğruya kulunun eseri. Anladın mı o kiraz çekirdeğinin sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel açıklamasını? O kiraz çekirdeği var ya, o kiraz çekirdeği? Ayda-erkek arasındaki cinsel ilişkinin diyalektik materyalist açıdan bir simgesidir. Kafasından ş'apılmış bir kadının üretimidir. Diyalektik hem de materyalist bir üründür. Sen de şaşıyorsun değil mi bu güzelliğe? Haksız mıyım, kulun seni geçmiş demekle? Hem de ne geçmiş. Yarattığını yeniden yaratmış. Ama, o kulu yaratan da sensin. Sağlık olsun. Ve de tesellin bu olsun. Kal sağlıcakla.

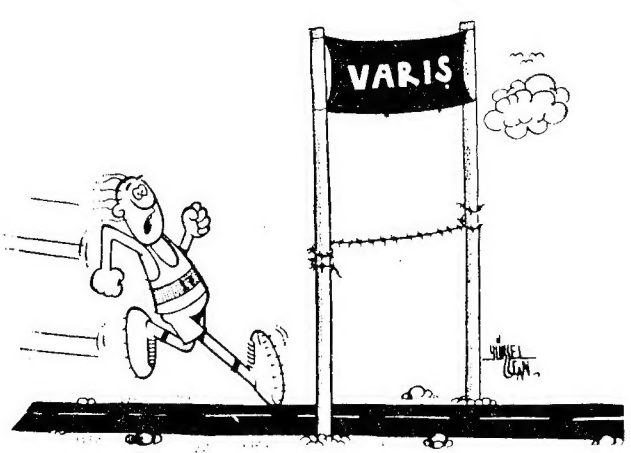

FEMİNİSTLERE YANIT

Kadının kurtuluşu

erkeğin kurtuluşuyla birlikte olacaktır

ya da erkeğin kurtuluşu kadının kurtuluşuyla

kurtuluşta öncelik

ne erkekte

ve ne de kadında

birlikte...

Haydar EROĞLU

ANKET KÜTÜĞÜ

Bugünlerde anketler pek moda. Buna uymamak olmaz. Bir anket de biz yaptık. Kahramanımızın kim olduğunu, mahkemede isteyebileceği yüklü tazminat miktarını düşünerek yazmıyoruz.

Sizce en büyük mutsuzluk nedir? Çalışmak.

Nerede yaşamak istersiniz? Şili'de.

Sizce gerçek mutluluk nedir? Vatana ve millete yeri gelince iyilik yapmak.

Hangi hataları affedersiniz? Bana af kelimesini hatırlatmayın.

Edebiyatta en sevdiğiniz kadın kahraman? Fırıncının Kızı romanındaki Helga.

En sevdiğiniz tarihi kişilikler? Zaloğlu Rüstem, Adolf Hitler, Zagor.

En sevdiğiniz yaşayan kadın kahramanlar? Kadın kısmı kim, kahramanlık kim? Bunları yatırıp öpeceksin, kaldırıp dikeceksin.

Bir kadında en çok hangi özelliklere değer verirsiniz? 90-60-90 cm.

En sevdiğiniz uğraş? Kukla oynatmak, armut yemek.

Kimin yerinde olmak isterdiniz? Kimin yerinde olmak istediğimi anlayamadınız mı hâlâ?

Başlıca karakter özelliğiniz? Namuslu, tokgözlü, elime, belime, dilime sahip olmam.

Dostlarınızda en çok değer verdiginiz özellik? Dostum Şehnaz'ın vücut özelliklerine bayılırım. O bel, o göbek... Öf anam öf!

En büyük yanılgınız? Bankere 10 milyon kaptırmam.

En sevdiğiniz renk? Ala.

En sevdiğiniz Şiir? Köprü altı cam cam, seni öpsün amcam.

En sevdiğiniz kuş? Karga.

En sevdiğiniz şair? Bana şairlerden sözetmeyin, dağıtırım burayı!

Yaşayan erkek kahramanlarınız? Reagen, Pinechet.

En sevdiğiniz isimler? Helga, Şehnaz.

Hayran olduğunuz başarılar? Tüm gecekondu yıkımları.

Hangi doğal yeteneğe sahip olmak isterdiniz? Piyano çalmak.

Nasıl ölmek isterdiniz? Ecelimle.

Şu andaki ruh haliniz? Hicranlı.

Yaşam ilkeniz? «İç bade, güzel sev var ise aklı şuurun,
Dünya var imiş, yâ ki yoğ olmuş ne umûrun.»

Fatma MUNZUR

APARTMANIN BÖĞRÜNDEKİ ÇÖP AĞACI

Başka dallarda elma armut
Benim dallarımdaysa çul çaput
Ağaçlığımı yitirdim ben.
Gören sanır türbe ağacı
Oysa millet apartmanda
Çöpü bende kiracı...

TAHSİN ŞENTÜRK

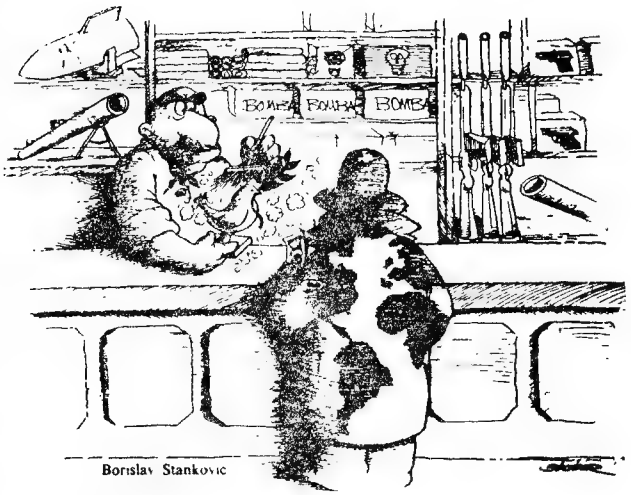

NEYZEN TEVFİK

Aldıkça al, daldıkça dal, çaldıkça çal;
İstersen ver yüz arzuhal, ne sorgu var ne sual

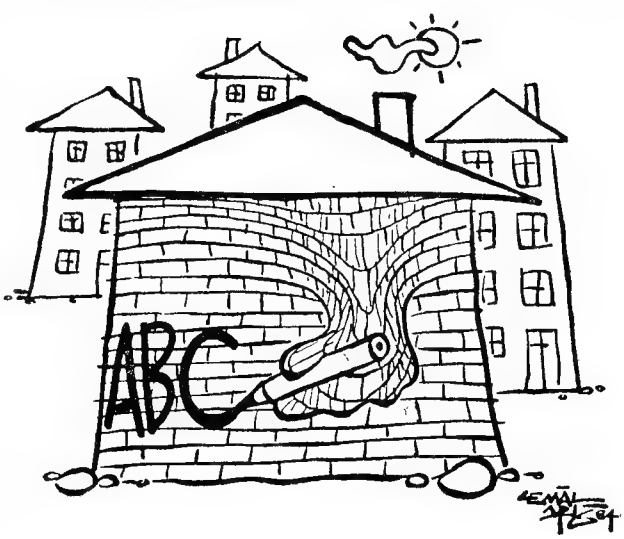

KÖŞE EKONOMİSİ

Fiat
Kaça?
Ne vereceğiz?

Bu gibi sorulara alınan yanıt fiattır. Fiatın en büyük tutkusu yükselmektir. Fiatlar, birbirine baka baka yükselir. Onun için de hepsi kıpır kıpırdır. Fiatların kıpırtı hastalığının çaresi yoktur. Veterinerler, fiatları oyuncak sananları tedavi edebilir.

Matematikte fiat eşittir maliyet artı kârdır. Maliyet ayni yerde otlarken fiat yükselirse, beraberinde muhakkak kârı da sürükler. Kârın, fiatlarla oynayanların cepleriyle yakın bir ilişkisi vardır.

Fiatların en birinci düşmanı dargelirlilerdir. Ancak bu düşmanlık sözde kalır. Dargelirlilerin sesi soluğu çabuk tükenir. Hep mağlup olurlar. Fiatlar Üsküdar'ı geçerken, dargelirliler tahtalıköyü boylar.

T.E.K.

—oOo—

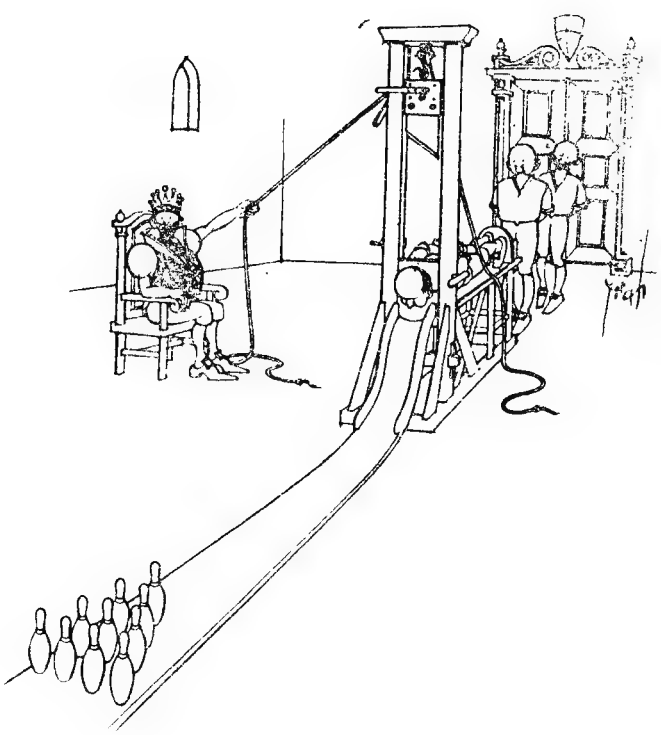

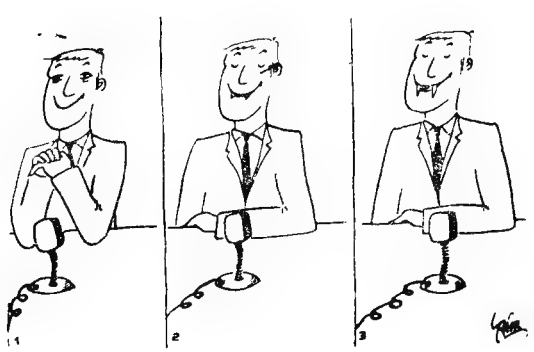

SÜREKLİ İŞLEM

Önce toplamayı öğretti öğretmenim
adına arkadaşlık dedi
çarpmanın adı üretmek miş
bölmenin ki pay
çıkarma işleminin ne işe yaradığını sordu sonra
topladım
çarptım
böldüm de
çıkarmanın ne işe yaradığını çıkaramadım
baba?

Haydar EROĞLU

—oOo—

KENTTEN UZAKTA

Aldım selamını ayçiçeği.
Kulak verdim türkünüze
Karşılıklı söyleşen kuşlar.
Gördüm...gördüm
Ulu bir ağacı yayla edinen sincaplar
gördüm oynaşınızı.
Paylaştım burukluğunu
ayağına diken batan çocuk
sevsinler kuzunu...
Yakın köyde gıdaklayan tavuk
duydum yumurtanın sıcaklığını.
Sana tembel diyenler utansın cırcır böceği
kim çalıp söyler durmaksızın
senin kadar görevine kim bağlı.
Herşeyin ortak soluğu
selam taşıyıcı esinti
senin öpücüğün olmasa
çiçekler açar mı?
Kır - bayır
Ne para ne silah yarışı
Ne şu ne bu
Gündemde tek madde
Sevgi saygı...

TAHSİN ŞENTÜRK

" Üç Halka Yirmibeş "

Muzaffer Uyguner

Muzaffer İzgü'nün son mizah romanının adı **Üç Halka Yirmibeş**'dır (1). Kent kent dolaşarak, kurdukları çadırda yirmibeş kuruşa attırdıkları üç halkanın getirdiği gelirle geçinen Dublör Kenan ile kızı Gülçiçek'in bir kentimizdeki yaşantılarının odağında insanlarımızı tanırız. Bu kentin adının şu ya da bu olması hiçbir şeyi değiştirmez. Baba kız, bilmedikleri kente giderken bindikleri otobüste yabancı olarak görülür ve Gülçiçek'in güzelliği karşısında herkes ilgilenir. Kente inişlerinde, köhne bir otelin odasına yerleşmelerinde ve bundan sonraki yaşantılarında hep odak noktası olurlar. Onlar, kentin durgun havasına girdiklerinde, hemen bir dalgalanma görülür. Bütün kentte konuşulan konu, Halkacı Kız (Gülçiçek) ile babasıdır. Herkes ilgilenir, herkes Gülçiçek hakkında bir şeyler söyler. Birisi şiir yazar, bir başkası onu parayla elde etmeğe çalışır, biri de evlenmeyi tasarlar. Kadınların kabul günlerinde bile konu baba ile Gülçiçek'tir.

Gülçiçek'le evlenmeyi tasarlayan Sakin, kentin zekâca geri kişilerinden olan bir gençtir. Şehir'deki sayrılarevinde yatan annesini ziyaretten dönerken otobüste rastladığı Gülçiçek'e âşık olmuştur ve onunla evlenmeyi kurmaktadır. Bir gölge gibi izler kızı, kafasında da hep bu evliliği kurar. İşini bir yana itmekte ve Hasıraltı adlı aşçı dükkânında akşamları şarap bile içip esrikleşmektedir. Bu evlilik, onun için olup biten bir olaydır ve arkadaşları, tanıdıkları da alay ederek bu evliliği sorup durmaktadırlar. Böyle bir durumdan haberi bile yoktur Gülçiçek'in. İzgü, Sakin tipiyle ilginç bir kişiyi ortaya koymakta ve bunun asıl görevselliği, babasının olmadığı bir sırada Gülçiçek'e parayla sahip olamayan Mestan'ın saldırısında, Mestan'ı bıçaklayarak kızı kurtarmasında somutlaşmaktadır. Dondurmacı saf Sakin, böylece, kötü insanın karşısına çıkarılmıştır da diyebiliriz.

Mestan, kentte zengin bir ailenin çocuğudur. Genç ve güzel karısı olduğu halde başkalarıyla düşüp kalkmağı efelik belleyen biri. O sıra bir yandan değirmeninde çalışan bir işçinin karısıyla geceleri biraraya gelmekte bir yandan da otellerinde kalan Gülçiçek'e parayla sahip olmayı kurmaktadır. Baba dublör Kenan'ın karşı koyması karşısında Gülçiçek'le bu konuyu görüşmek ister otelde. Ondan da yüz bulamayınca kötü bir yolu dener, Dublör Kenan'ın otelde olduğu bir öğle sonrasında başka yollardan giderek kıza saldırır; o sırada da Sakin tarafından bıçaklanır.

Kentin her insanı gibi her zerresi de Gülçiçek'ten sözeder. Bütün gözler onda, bütün konuşmalar onunla ilgili. İzgü, kent kadınlarının aşağılamasına karşın, Gülçiçek'te hem güzel, hem insan bir tip çizmiştir. Gülçiçek, güzelliği yanında insancıllığı ile de sevilebilecek bir kişidir, saygınlığını, ağırbaşlılığını, «efendiliği»ni sürdüren bir genç kız. Yoksuldurlar, yirmibeş liraya atılan üç halkadan kalabilecek bir gelirle geçinip gitmektedirler. Ama, bu namuslu bir kazançtır. İnsanların yanlış değerlendirmelerine karşın sağlam karakterli bir kişidir o.

Babası Dublör Kenan'ın yaşam öyküsünü de öğreniriz, annesinin öyküsünü de. Doğumdan bir süre sonra ölen anne de ekmeğini güçlüklerle kazanmıştır babayla. Ölümden sonra ise Dublör Kenan, hem analık hem de babalık yapmıştır kızına. Toplulumuzda aşağılanan bir işin adamı olsa da İzgü'nün kişisel olarak namuslu, kazancına göre harcayan, namusuyla yaşayan, yoksulluklara, az gelire göğüs geren ve kızının düğününü görmeği, o düğünde çalıp oynamayı en büyük mutluluk olarak düşleyen bir kişi.

Sonra da kentin insanları arasından bir «artis» Necati, otobüs muavini Nuri, Kahveci Alim, Tapucu Zekeriya, PTT müdürü Tayyar Bey özellikle iyi tanıyabildiklerimizdir. İzgü, bu kişileri, kendi fizik yapıları, ilgileri, iç yaşantıları, çevreyle olan ilişkileri ve ilgileri bakımından çok somut olarak çizmiştir. Kentin erkek kişileri ve onların yaşam ortamları, ilişkileri yanında kadınların yaşamını da bir hamamda ve bir kabul gününde ele alarak sergilemiştir. Köhne bir aşevi olan Mehmet Ustanın Hasıraltı da İzgü'nün kalemiyle yaşar duruma gelmiştir. Bir bekçinin gammazlaması sonunda, ama hiç yere karakola götürülen baba kızın ardından çok gencin de karakolu basmaya geldikleri gerekçesiyle gözaltına alınmaları, yeni Komiser'in bir otorite gösterisi olarak nitelendirilebilir.

İzgü'nün romanında olaylar bu kadar az ve basittir. Ama, kentin yaşamı iyice somutlaştırılmakta ve kişiler, bütün yönleriyle kişiliklerini kazanmaktadırlar. Kimi silik, kimi gösterici ve cakacı, kimi iyi, kimi kötü, kimi kabadayı. Bir kentin içinde yaşıyorsanız bunları hemen kişileştirebilirsiniz. Eğer vaktiyle yaşamışsanız bir kentte, bu kişiler hemen canlanıverecektir belleğinizde. Çok kısa söz edilse de, Sakin'in annesi Habibe Kadın bile belleklerden çıkmayacak gibi, ustaca kişileştirilmiştir romanda.

Roman, bir mizah romanı olarak sunulmuştur. Okurken, okuduktan sonra, mizah çizgisinin yanında bir trajedinin ortaya konulduğunu anlıyoruz. Acı gerçekler, olayların ışığında, kişiliklerin somutluğunda ortaya çıkmaktadır. Olayların bağlantıları, kişilerin görevselliği, olaylarla kişilerin yaşantısının ve karekterlerinin bağdaşıklığı başarılı bir yapıtın doğmasına yardımcı olmuştur. İzgü, **Kasabanın Yarısı**'ndan sonra, bu romanıyla bir kentin yaşamını, sağlam bir gözlemciliğe dayanan yazın ustalığı ile canlandırmıştır. Abartmalardan uzak, tam bir yerli yerindelik bu romanın başka bir özelliğidir.

---

1. Muzaffer İzgü, **Üç Halka Yirmibeş**, mizah romanı, Bilgi Yayını, Ankara 1984, 176 sayfa, ederi 300 lira.

—oOo—

Faruk Çağla karikatür albümü yayınlama hazırlıkları içerisinde. Bugüne kadar yayınlanmış ve yayınlanmamış tüm yapıtlarını biraraya toplamayı amaçlayan Çağla, albümün 3000 adet basılacağını söylüyor.

Üç sene önce Hasan Hüseyin'e gelen genç bir ozan, ondan, bir yayınevine vermek üzere öykü dolu dosyasını alıp bir daha geri getirmemiş. Hasan Hüseyin'in karısı Azime Korkmazgil, «sofrasında kaval sesi» dinleyen bu ozandan dosyayı iade etmesini istiyor.

Dünyaca ünlü karikatürcü Guillermo Mordillo, Uluslararası 2. Simavi Karikatür Yarışması'nın seçicileri kurulunda görev alması nedeniyle yurdumuzda geldi. Kurulda Mordillo'dan başka Çekoslovak Adolf Born, İtalyan Cesare Perfetto, İngiliz Ralph Steadman ve Türk çizerler Semih Balcıoğlu, Bedri Koraman ile Nehar Tüblek yer aldılar.

2. Marmaris Şenliğinde Bülent Akarsu'nun açtığı karikatür sergisi rüzgarın azizliğine uğradı. Sert esen rüzgar sonucu panolar yıkıldı, karikatürler uzun süre havalarda uçuştu. Akarsu, arkadaşlarının da yardımıyla karikatürlerini toplamayı başardı.

Dergimizin düzenlediği Sansür konulu yarışmaya katılan karikatürlerden oluşan bir sergiyi Akşehir Nasreddin Hoca Şenliklerine götürmek istedik. Bu isteğimizi Dernek başkanı İsmet Şenoğlu'na yazılı ve sözlü iletmemize rağmen olumlu veya olumsuz bir yanıt alamadık. Sansür konulu sergimize uygulanan bu sansürü kınıyoruz.

Son günlerde karikatür aleminde çok ilginç olaylar yaşandı. Dergimizin yönetmeni Sait Munzur'a piyangodan elli milyon çıktı. Bu parayı ne tür işlere harcayacağını soranlara, «bu güne dek verilmeyen tüm telif haklarının ödeneceğini, bundan sonra da karikatür başına beşbin, öykü başına onbin lira verileceğini» söyleyen Sait Munzur ayrıca Sıfır'ın baskısının da düzeltileceğini söyledi. Bu olayın daha ilginci birkaç gün sonra karikatürcüler arasında bomba gibi patladı. Simavi Karikatür Yarışması'nın seçiciler kurulundaki görevi nedeniyle yurdumuza gelen Arjantinli çizer Mordillo, kendisini izleyen karısı tarafından otel odasında zina halinde bastırılmak üzereyken pencereden atlayarak kaçtı. Mordillo'nun odasında yakalanan Z.B. adlı genç kız ağlayarak, «hain adam beni, aman ne güzel yüzün varmış senin, gel bir karikatürünü çizeyim, bu arada karikatür albümleri kolleksiyonumu da görürsün diyerek kandırdı» Z.B. ilk sorgusundan sonra zührevi hastalıklar hastanesine gönderilmiştir. Karikatürcülerin bu iki olayı konuştuğu sıralarda Turhan Selçuk'un Boeing 727'sinin Kongo semalarında bir saksağan sürüsüne çarptığı, usta çizerin paraşütle balta girmemiş bir ormana indiği haberi geldi. Burada yaşayan yamyam kabilesinin Abdülcanbaz okuru çıkması Turhan Selçuk'un canını kurtarmasını sağlamış.

Bu ilginç gelişmeler üzerine Moğolistan'daki tatilini yarıda keserek hemen Türkiye'ye dönen Tan Oral, «çizerler üzerindeki kara bulutların dağılması için Mevlit okutulacağını, olmazsa hep beraber üfleneceğini ve Hanife Bacı'ya kurşun döktürüleceğini» açıklamıştır.

Tecavüz olayından dolayı tutuklanan Mordillo'yu cezaevinde ziyaret eden Tan Oral, ona iki paket Birinci sigarası ve içine eğe saklanmış pasta götürmüştür. Pastayı yemeğe çalışırken eğe yüzünden 32 dişinden olan Mordillo'nun şikayeti üzerine kaçma hazırlıkları içerisindeki Tan Oral yakalanmış ve aynı cezaevine konulmuştur.

Cezaevi yaşamına kısa sürede ayak uyduran Tan Oral ve Mordillo, buranın dayısı olmuşlar ve cezaevinin haracını yemeye, tespih çekip «ayağında kundura» şarkısını söylemeye başlamışlardır.

Yukarıda okuduğunuz son fısıltıyı yazan arkadaş, dergi çalışanlarının kesici aletlerle saldırması üzerine, «beni anlamıyorsunuz, Hafta Donu gazetesine giderim daha iyi, hiç olmazsa özgürce yaratmama engel olmazlar» demiş ve kaçmıştır.

KARİKATÜRCÜLER DERNEĞİ GENEL KURULU YAPILDI

Karikatürcüler Derneği'nin 11. Genel Kurulu 25 Haziran 1984 günü İstanbul Gazeteciler Cemiyeti Burhan Felek Salonu'nda yapıldı. Genel Kurul sonucu Semih Poroy başkanlığa seçildi.

Genel Kurul Turhan Selçuk'un konuşmasıyla başladı. Derneğin çalışmalarının dört yıldır durdurulmuş olduğunu ve yönetim yerinin de içinde bulunduğu Karikatür Müzesi'nin yıkıldığını vurgulayan Turhan Selçuk, «dört yıl sonra derneğimizi yeniden canlandırmak için burada bulunuyoruz» dedi. Konuşmanın ardından yitirilen karikatürcüler için saygı duruşunda bulunuldu.

Yapılan seçimler sonucu Karikatürcüler Derneği başkanlığına Semih Poroy getirildi. Yönetim Kurulu ise şöyle oluştu: Kamil Masaracı (Yazman), Raşit Yakalı (Sayman), Fethi Develioğlu ve İbrahim Tapa (Üye). Yedek üyeliklere de Hakan Derman, Cemal Arığ, Sema Ündeğer, Cem Kenan Öngü ve Metin Gürel seçildiler. Derneğin Denetleme Kurulu'nda ise şu adlar yer aldı: Haslet Soyöz, Polat Nahabaş ve Ercan Akyol.

Yeni Yönetim Kurulu, Derneğin önündeki sorunları görüşmek ve bir çözüme vardırmak üzere ilk toplantısını yaptı.

—oOo—

MUCİZE VERGİSİ

ahmet önel

Ben Azmi Bey'in yalancısıyım. O ne anlattıysa şimdi anlatacağım size. Biliyorum inanmayacaksınız. Ben de inanmadım. Ama tutup yemin billah etmeden bir durup düşünmedim değil. İyisi mi, siz de önce bir dinleyin bakalım. Düşünüp düşünmemeye sonra karar verirsiniz. Efendim, Azmi iki göz odasında karısı ve iki çocuğuyla yaşam savaşı vermeye çalışan bir arkadaşımızdır. Ancak bizim bürodan aldığı maaşla bu savaşı daha fazla sürdüremeyeceği de açıkça meydandadır. Fiyatlar meydanda... Her biri alevli bir ok olup bu savaşın hüküm sürdüğü kaleye doğru insafsızca yağmaya başlayınca ne yapılır sanıyorsunuz?.. Evet, Tanrı'ya sığınılır tabi. Azmi de öyle yapmış işte. Geçen gecelerden birinde yatağa girmeden önce karyolanın yanına diz çökmüş ve dua etmiş. «Ah gözüm Tanrım,» demiş... «Durum meydanda görüyorsun... Kurban olduğum, sabah uyandığımda şu yatağın altında beşyüz bin nakit bulsam ne olur sanki,» demiş... Olmayacak duaya amin denmez ya, bizimki demiş ve bir güzel yatıp uyumuş. Sabah uyandığında da, son derece doğalmış gibi yatağın altındaki nakit beşyüz bini tahsil etmiş. Tabi pencereden dışarıya uzanıp teşekkür etmeyi unutmamış.

Sonra efendim, bir çantaya doldurduğu paraları götürmüş bankaya yatırmış. Herşey aynen böyle olmuş işte. Ne bir eksik ne bir fazla. Aman keşke beş on milyon isteseydim diye ne bir yakınma, ne de Aman Allahım bu mucize nasıl gerçekleşti, biçiminde bir şaşkınlık...

Ne var ki, birkaç gece sonra kapı acı acı çalmış. Bizimki üstünde gece giysileri, elinde gazete açıvermiş kapıyı. Karşısında siyahlar giyinmiş efendiden bir adam duruyormuş. Adam elindeki kimliğini uzatmış ve:

«Ben maliye görevlisiyim..» demiş. «Şu bankadaki beşyüz binin aslını esasını araştırmakla görevliyim..»

Bizim Azmi ilk şaşkınlığı o zaman yaşamış işte.

«Buyrun...» demiş kekeleyerek. «Nedir mesele?..»

«Bu parayı nerden buldunuz?..» diye yekten sormuş Görevli.

«Mucize..» diye mırıldanmış bizimki. «Mucize..»

«Evet..» demiş Adam. «Doğrusu bu parayı bizlere farkettirmeden tedarik edip bankaya yatırabilmen ancak bir mucizeyle açıklanabilir..»

Azmicik dilinin döndüğü kadarıyla olayı anlatmaya çalışmış. Gerçekten de son derece dürüst bir adamdır hani. Lafı eveleyip gevelediği pek görülmemiştir. Duayı, karyolanın kenarını herbir şeyi anlatmış. Görevli pek inanmış görünmemiş doğrusu

«Neyse.. Asıl meseleye gelelim. Vergisini ödediniz mi bu paranın?..» demiş.

«Şey, belki de ödenmiştir..» demiş bizimki. Bakın bu konu hiç mi hiç aklına gelmemişmiş şimdiye kadar.

«Nasıl peki?..» diye sert bir çıkış yapmış Görevli bu kez.

«Kaynakta kesilmiş olamaz mı?..»

«Alay mı ediyorsunuz benimle?..» Görevli memurun oldukça sinirlendiği belli oluyormuş. Pardösüsünün yakalarını kaldırdıktan sonra, Azmi'nin ertesi gün vergi tahakkuk bürosuna gelmesi gerektiğini söylemiş ve çekip gitmiş. Oldukça rahatsız bir uyku uyumuş o gece Azmi.

Ertesi gün de soluğu vergi bürosunda almış. Sonunda onu meşum gece ziyaretçisinin yanına almışlar. Adamın yanında iki kişi daha varmış. Mesele oldukça ciddi sanırım, diye kendi kendine söylenmiş bizimki. Önce, gece gelen ziyaretçi durumu kısaca özetlemiş diğerlerine. Doğrusu onlar da işin mucize tarafıyla pek ilgilenmemişler.

«Mevzuatta bu tür bir gelir biçiminden sözedilmiyor..» demiş adamlardan biri.

«Bu durumda ikramiyeye uygulanan işlem esas alınmalı..» demiş diğeri.

«Evet..» demiş ilk konuşan. «Mükellefin bir piyango bileti almış olduğunu varsayarak...»

Azmi bu duruma itiraz edecek olmuş. Aman Baylar... Bu para bana piyangodan çıkmadı, kendisi düpedüz bir mucizedir.. diyecek olmuş.

«Be adam..» diye patlamış görevlilerden biri. «Yani herhangi bir piyango biletine ikramiye çıkması mucize değil midir?..»

İlk konuşan ise Azmi'yi ikna için şunları söylemiş:

«Be Kardeşim.. Sen yine de istediğin meblağı tahsil etmişsin..

Ya Tanrı sana amortiyi layık göreydi daha mı iyi olurdu?..»

Sonra da üç adam kafa kafaya vermişler ve Azmi'nin ödemesi gereken meblağı hesaplamışlar. Tam ikiyüz otuz bin lira.

Kırk yılın başında bir mucize gerçekleşti onu da vergiye tabi tuttular' diye yana yakıla anlattı bu öyküyü Azmi.

«Üzülme be Azmiciğim..» dedim. «Ayrıca neden bir kere daha denemiyorsun ki?..»

«Şaka mı yapıyorsun Ağabey?.. Çocuk oyuncağı mı bu?.. «Ayrıca Yaradan'dan stopajı alınmış bir meblağı isteyecek yürek temizliği nerde bende?..»

Doğru ya, hepimiz az çok günahkarız. Hele bu gözü tokluğundan dolayı hangimiz Azmi'nin eline su dökebilir...

İşte olay bu Sevgili Okurlar. Biliyorum, şimdi hepiniz bu gece yatmadan önce karyolanın kenarına diz çökecek ve şöyle dişe dokunur bir mucizenin gerçekleşmesi için Tanrı'ya dua edeceksiniz. Ama yoğma yok. Önce beyannamelerinizi doldurun lütfen.

—oOo—

MEHMET ERDEM

Erol bey 71 kilo etini geri istiyor

Geçenlerde olağan gece toplantılarından birindeydik onüç yıllık memur Erol Bey'in evinde. Ona memur Erol Bey demek eksik kalıyordu. Aslında o, memur oğlu memurdu. Çünkü babası Rüknettin Bey de memur emeklisiydi. Rüknettin Bey, hoşsohbet, ağzından bal akıyor denir ya, işte o tip bir insandı. O gün rastlantı sonucu o da oğlunun evindeydi. Bizden başka orada, o akşam tuhafiyeci komşumuz Sami Bey de bulunuyordu.

İki ayrı sosyal tabakadan insan bulununca, ister istemez konu dönüp dolaşıp, o tabakalar arası çekişmeye dayanıyordu eninde sonunda, dostça da olsa.. Tuhafiyeci Sami Bey habire yakınıyordu: Yaşam pahalılığının, sürekli fiyat artışlarının, öyle sanıldığı gibi kendi yararlarına olmadığını savunuyordu. Erol Bey de bastırıyordu, malın durduğu yerde fiyatının arttığını, söylüyordu.

— Görünüşte biz kazançlı gibi oluyoruz sanılıyor ama, diyordu Sami Bey, uzun vadede düşündüğünüz zaman kazın ayağı hiç de öyle değil. Sürekli fiyat artışları bizim sermayeyi yiyip bitiriyor.

Sözün burasında Erol Bey onun damarına basarak atılıyor söze :

— Nasıl olur Samiciğim, her sabah dükkanı açınca etiketleri baştan sona değiştiriyorsun ya, günlük kur ayarlaması gibi...

Erol'un çocukluk arkadaşı olan Sami sinirleniyor:

— Sen ne demek istediğimi bal gibi anlıyorsun da, bilmezlikten geliyorsun. Sana bir örnek vereyim Erol, diyor. Sürdürüyor konuşmasını ateşli, ateşli: Geçen ay cebime bir milyon koydum, alışverişe gittim..

— Vardı da cebine bir milyon koydun!

— Benim anaparam bu yahu! Lütfen sözümü tamamlıyayım Diyelim ki, yüz kalem mal aldım bu bir milyonla.. Bu ay aynı parayla, yüz kalem malı alamıyorum. Sorun burada başlıyor.. Örneğin doksan kaleme düşüyor, bir milyon lirayla alabileceğim mal.. Böyle böyle sermayeyi kediye yüklüyorsun..

— Vah, vaahh!

— Daha canlı bir örnek vereyim sana, şu an bin liraya satmakta olduğum erkek iç çamaşırını, yarın toptancıdan binikiyüze alacağım ben.. Bunun kazanç neresinde? Hıı, söyler misin bana?

— Bu kadar ağlama Samiciğim, gözden olacaksın! diyor Erol Bey.

— Bırak allahaşkına, diyor Sami. Hava iyice elektrikleniyor. Senin işin tıkırında tabii, diyerek konuyu başka yörüngeye çekmeye çalışıyor. Ayın biri dedin mi paran hazır nasıl olsa. Her yıl da Allah ne verdiyse zammını alırsın. Değil mi allahaşkına Nevzat Bey? diyerek benim hakemliğime başvuruyor. Ve topu bana atıyor.

— Sami Bey, sizin işinizin girdisini çıktısını pek bilemem, kendi açımızdan haklı olabilirsiniz. Ekonomistler de, sizin bu savınızı doğrulayacak yönde görüşler öne sürüyorlar. İçinde bulunduğumuz koşullarda orta sınıfın, özellikle küçük esnafın aynı konumda kalamıyacağını, ya anaparasını artırarak bir üst sınıfa yükseleceğini ya da giderek yoksullaşıp, dükkanını kapatarak işsizler ordusunun bir neferi olacağını yazıp çiziyorlar... Memurun durumuna gelince, onların hali hepimizin malumu...

Bu ana kadar olanları suskunluk içerisinde dinlemekte olan Rüknettin Bey :

— Üçünüz de haklısınız! diyor, Nasreddin Hoca bilgeliğiyle. Arada esen soğuk havayı birden ısıtıveriyor.

Bu arada televizyonda kapanış haberleri başlıyor. Bültenin ilk haberi. bütçeye konan ek ödenekle ilgili. Bu ödeneğin «ellibeş milyarı ile de memurların durumlarının düzeltileceği» muştulanıyor ak camdan...

— Bak gördün mü? Bak! Bak! diyor Sami Bey. Varsa memur, yoksa memur... Yaşadınız, gene aylıklarınıza zam...

Rüknettin Bey taşı geldiğine koyuyor gene :

— Sami evladım, memur aylıklarına zam haberini duydun, sabahı bekleme, akşamdan git etiketleri değiştir hemen.. Yarın çok geç kalmış olabilirsin...

Erol Bey'in sesi bir bomba gibi patladı evin içinde:

— İstemiyorum! Aylığıma zam yapılsın istemiyorum!

— Sakin ol Erolcuğum, biliyorum sevincinden söylüyorsun bunları. Neden istemiyecekmişsin aylığına zam yapılmasını?

— İstemiyorum arkadaş, istemiyorum! Ben halimden memnunum. Anladın mı istemiyorum!

— Allah Allah niye istemiyormuşsun bir türlü anlıyamıyorum?

— Aylığıma yapılan her zam, her keresinde kazancımın bir bölüğünü alıp götürdü de ondan...

— Birşey anladımsa arap olayım?

— Dinle öyleyse anlatayım, dedi Erol Bey. Bardağındaki son çayı yudumladıktan sonra başladı anlatmaya: Böyle pek damdan düşer gibi oldu ya, anlatayım. Biliyorsunuz onüç yıl oldu memuriyete gireli. Tam onüç yıl.. İlk aylığım: 994 lira 95 kuruştu. 5 lira 5 kuruş verirdim saymana da iki beşyüzlük verirdi bana. O zamanlar beşyüzlüğün bir soyluluğu vardı hani. «Beşyüz bozdurma» diye bir deyim bile vardı dilimizde o zamanlar. Öyle her es-

nafın harcı değildi beşyüz liralık bozmak. Bu nedenle genellikle bankalarda bozdurulurdu beşyüzlük banknot...

İlk aylığımla eve tam bir kilo et almıştım. O zaman et ondört liraydı. Bir hesap yaptım, tüm aylığımla et alsam, 71 kilo et demekti bu. Başka bir deyişle Devlet Baba'ya 71 kilo ete çalışıyordum bir ay boyunca. Onbirinci derece devlet memurunun ederi buydu...

Aradan yıllar geçti. Katsayı yediden, sekize çıktı. Öğünmek gibi olmasın karınca kararınca çalışırım. Bana verilen işi zamanında yapmaya çalışırım. Amirime, şefime bir saygısızlığım olmamıştır bugüne dek. Bu nedenle de hiç bozuk sicil almadım. Terfiimi zamanında yaptım hep.. Yengeç gibi yan yan ilerledim her yıl. Bir yandan katsayı artışı, öte yandan yan yan ilerlemem sonucu, bir hesap,-kitap; üç yıl sonrası bizim aylık 66.5 kilo et alıyor.

— Doğrudur, diye onayladı Rüknettin Bey oğlunun sözlerini

— Derken, katsayı ona çıktı. Aylığım bir o kadar arttı. Ayrıca Devlet Baba iş riski verdi, yan ödeme verdi... Bir yandan da durmadım yan yan ilerledim, dikine ilerledim. Memuriyetimin beşinci yılında bir de baktım ki, 63 kilo ete çalışıyorum...

İki yıl sonra, bir üst dereceye yükseltildi tüm memurlar. Kendim de.. durmadım, çalıştım, çalıştım... Bu çalışmamın karşılığı yan yan gittim.. Katsayı da onbeş oldu. Üstelik bin lirada yakacak yardımı verildi. Bütün bunlara karşın kasaba gidince bir de ne göreyim, 58 kilo et ediyor aylık kazancım.

Bende aylığımı et olarak hesaplama bir tik halini aldı. Ne zaman aylığım artsa, kaç kilo et aldığını hesaplıyorum hemen. Ne hikmettir bilinmez, aylığıma yapılan her zamdan sonra alabileceğim et miktarı birkaç kilo eksiliyor her keresinde...

Aradan onüç yıl geçti... Onbirinci dereceden, beşinci dereceye yükseldim. Katsayı o günden bugüne yediden, kırka çıktı. Buna koşut olarak iş riskim, yan ödemem de arttı. Baştan bin lira olan yakacak yardımı, adı değişerek sosyal yardım oldu. Miktarı da yedibinbeşyüz liraya yükseldi. Üstelik özel hizmet tazminatı da alıyorum şimdi.

Halen elime geçen para, otuziçbin ikiyüz lira. Et hesabına dökersek yine, aşağı yukarı otuzüç kilo et demektir bu... Şimdi korkumu daha iyi anlıyorsun değil mi Samiciğim? Onüç yıldır aylığıma zam yapıla yapıla aldığım et yetmişbir kilodan, otuzüç kiloya düştü. Şimdi bu zamla aylığım biraz daha artarsa, bizim et birkaç kilo daha azalacak demektir...

— O da bişey mi evlat? dedi Rüknettin Bey. Yıl; 1950, 140 lira maaşla işe başladım. Altının gramı sekiz liraydı o zamanlar. 17.5 gram altın demektir bu. Bugüne vurursan, orta dereceli bir memurun ilk aylığının ne olacağını varın siz hesaplayın...

— Ben zam zam istemiyorum aylığıma, dedi Erol Bey. Hatta olasıysa, yan terfilerimi, dikine terfilerimi, iş riskimi, yan ödememi, yakacak yardımımı, sosyal yardımımı, özel hizmet tazminatımı... hepsini, hepsini geri al... Onüç yıl önceki 994 lira 95 kuruşumu bana geri versinler... Başka birşey istemiyorum.. Bana 71 kilo etimi versinler.. dedi.

—oOo—

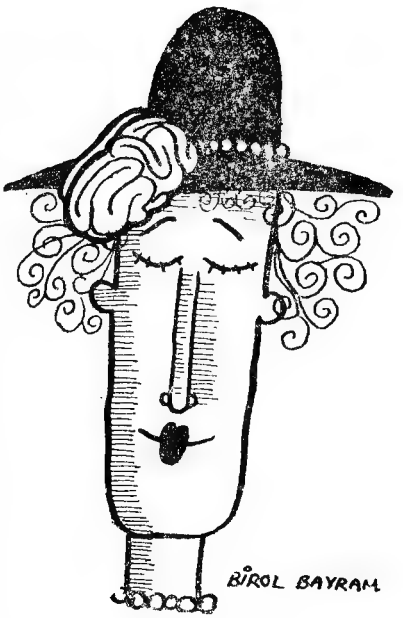

KİTAP

Nazilerin Paris'i işgal ettiği günlerdi. Bütün mağazalarda Hitler ve Mussolini'nin büyük boyda portrelerini vitrinlere koymak zorunluluğu vardı. Bu emre uymak zorunda kalan bir kitapçı da vitrininin sağ yanına Hitler'in, sol yanına da Mussolini'nin yağlıboya en sert hallerini gösteren tablolarını koydu.

Yalnız dükkan sahibi buranın kitabevi olduğunu belirtmek için iki resim arasına bir de kitap koydu:

«Sefiller»

SIRA

Koğuştaki mahkum yeni gelene sordu:

— Kaç yıl ceza yedin?

— Doksanüç, ya sen?

— Yetmişbeş...

Yeni gelen:

— O halde kapıya yakın olan ranzaya sen geç, dedi. Benden önce çıkacaksın.

SPOR YAZARI

20 Haziran günlü Hürriyet gazetesinde, Avrupa Futbol Şampiyonası'nda yer alan Fransa-Yugoslavya maçı ile ilgili ilginç bir yazı okuduk, sizlere de sunuyoruz:

... Gol sevinci daha bitmemişti ki 3 dakika sonra Battiston'un ortasına şahane bir kafa atan Platini, kalecinin sağından galibiyet golünü attı: 2-1. Bir dakika sonra Bazdareviç kaleci ile karşı karşıya kaldı, çok iyi vurdu topa, ancak top KALECİNİN ARKA AYAĞINA çarparak gol olmadı.»

İş Bitirmek

Sami COŞLU

Bu bahar yaşlandığımın daha bir ayrımına varıp emekli olmak için dilekçemi verdim. Dile kolay; tam otuziki yıldır yargıçlık yapıyorum. Allahıma şükür, bugüne kadar mesleğime hiç leke sürmedim. Ne bir rüşvet yedim, ne de bir dostumu kayırdım .Bu yüzden zorlandığım birkaç dava oldu ama, yine de dürüst davrandım. Üstelik bir kezinde ölümle karşı karşıya kaldım. Bir kan davasına bakıyordum. Sanığın yandaşları beni öldürmekle korkutmuşlardı. Ne yapacağımı bilmez bir durumda dava günü yaklaşırken, onlar hasımları tarafından öldürülünce rahatlayıp, doğru bir karara varmıştım.

Emeklilik için başvuru dilekçemin yanıtı geldiğinde dört ay sonra emekli olabileceğimi öğrendim. Böylece de üç yıldır bulunduğumuz bu doğunun en yüksek yerindeki küçük ilçeden kurtulacağız. Gençliğimden beri ençok istediğim şey; büyük bir kıyı kentinde oturmakdı. Aslında dağlık bölgeler sağlığıma daha iyi geliyor ancak, artık sağlığıma bile boşverip gönlümce yaşamak istiyorum. Hele bir de karımdan da kurtulabilirsem, yalnız başıma özgürce sürdüreceğim yaşamımı. Parasal olarak bir türlü rahata çıkmadığımız için çocuğumuz da olmamıştı. Neymiş efendim; rahatça yaşayabilecek kadar gelirimiz olmadıkça çocuğumuz da olmamalıymış. O'nuda kendimiz gibi sürdündüreceksek... ne suçu varmış zavallının... Bir türlü anlayamadım şu kadınları. Sanıyorum kimse de anlayamamıştır.

Emekliliğimin kesinleştiğini öğrenince oturduk karımla neler yapacağımızı düşünmeye başladık. Hesaplarıma göre bir milyon üçyüz onbir bin yediyüz doksandört lira emeklilik ikramiyesi alacakmışım. Üç aydan üç aya da doksanaltı bin lira. Günlerce hesap kitap yaptıktan sonra bile bir sonuca varamadık. İkramiye tutarıyla bir ev alamayacağımıza göre kirada oturmak zorundaydık. Üçaylığım kirayı zar zor karşılayacağa benziyor. Yalnız 1.311.794 lirayla nasıl geçinebileceğimiz hakkında ise bir düşüncemiz yok.

Aradan iki ay geçti ve geçen hafta çok ilginç bir dava geldi önüme. Davanın konusu şu: Buradan, büyük kentlerden birindeki bir dışsatım firmasına halı bulup gönderen biri, rakip firmanın canını sıkmış olmalı ki, hırsızlıkla suçlanıyor. Gerçekten de rakip firmanın malı olan beş halı, sanığın evinde bulunmuş. Görünüşe göre rakip firma işi öyle güzel ayarlamış ki sanık yararına tek delil yok. Ancak çok iyi bir araştırmacı avukat sanığı kurtarabilir sanıyorum.

Birgün sanığın halı sağladığı firma yetkilisi 1500 km. ye yakın bir yol alarak beni ziyaret etti. Konuşmalarımızın sonunda da, eğer bu işi bitirirsem 20 milyon kazanabileceğimi söyledi. Doğaldır ki kabul etmedim. Sonra da karımla bunu tartıştık. Karıma da kesin tavrımı söyledim; bu parayı kabul edemem .Bunca yıldır namusumla sürdürdüğüm mesleğime, emekliliği bu kadar az zaman kalmışken ihanet edemezdim. Karım zorunlu kabullendi bu tutumu. Ancak ben kendime kabul ettiremiyordum bunu. Altmış yaşına gelmiştim ve bugüne kadar bir paket sigara alırken bile düşünerek uzatmıştım parayı; ay sonunu nasıl getireceğim diye.

O olay üzerinden bir yıl geçti. O günkü sanık şu anda o firmaya halı sağlamayı sürdürüyor sanırım. Ben de, yazları karımla birlikte İzmir'deki yazlığımızda, kışları da İstanbul'daki evimizde geçiriyorum. 20 milyondan kalan para ise, benim gibi «işbitirici»lerin sayesinde gerçekleşen serbest faiz uygulamasıyla oldukça yüksek bir gelir getiriyor. Artık karımla gül gibi geçiniyorum

—oOo—

ORTA DİREK

Orta direk diye diye
Yaktın bizi, yaktın bizi,
Bindik dümensiz gemiye
Yaktın bizi, yaktın bizi...
Zam zam üstüne bindi
Yoksulun yüreği yandı
Dünya tersine mi döndü
Yaktın bizi, yaktın bizi...
Zehir oldu her günümüz
Kefen bulamaz ölümüz
Gene sizler güldünüz
Yaktın bizi, yaktın bizi...
Tatlı vaat, tatlı sözler
Sizi arardı hep gözler
Utansın yalancı yüzler
Yaktın bizi, yaktın bizi...
Gazyağı, şekerden başlar.
Yoksulun gözünde yaşlar
Başınıza yağsın taşlar
Yaktın bizi, yaktın bizi...
Divaneyim artar derdim.
Bizi arkamızdan vurdun
Ne vaatler ,sözler verdin
Yaktın bizi, yaktın bizi...

Kul Derviş (Divane)

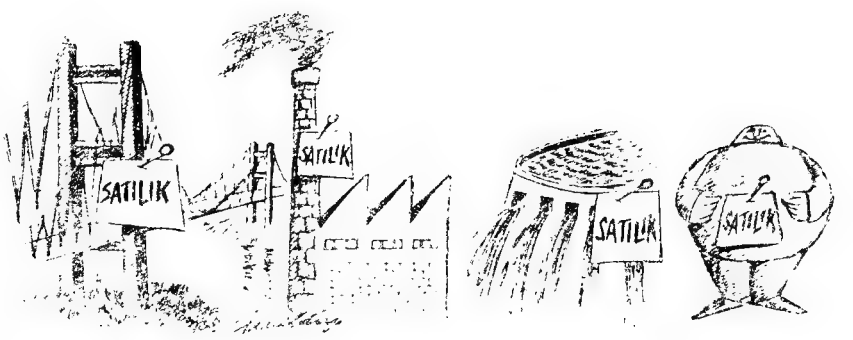

DUYURULAR

OSTEN DERGİSİNİN YARIŞMASI SONUÇLANDI

Yugoslavya'da yayınlanan Osten mizah dergisinin düzenlediği afiş ve karikatür yarışmaları sonuçlandı. Mizahi afişler yarışmasında Türkiye'den Tan Oral ikinci oldu. Sonuçlar şöyle:

Afiş: Birinci: Valentin Rozancev (SSCB)
İkinci: Tan Oral (Türkiye)
Üçüncü: Eric Lipinsky (Polonya)
Karikatür: Birinci: Jozef Pospichal (Çekoslovakya)
İkinci: Paul Verciencharin (Belçika)
Üçüncü: Heilo Flores (Meksika)

Yarışmasız TV. karikatürleri sergisinde pek çok Türk çizerin yapıtı yer aldı.

CEMAL NADİR ALBÜMÜ

Yalvaç Ural'ın Cemal Nadir'den derlediği karikatürler Milliyet Yayınları tarafından yayınlandı. Kitapta Cemal Nadir'in sanat anlayışına ilişkin yazılar ve fotoğraflar da yer alıyor.

KİTAP — DERGİ BAĞIŞI

Bartın özel tip cezaevindeki tutuklular okurlarımızdan kitap - dergi beklediklerini yazıyorlar. Serdar Vezirköprülü, Özel Tip Cezaevi Bartın - Zonguldak adresine bu türden bağışlarınızı gönderebilirsiniz.

SİVAS'TA KARİKATÜR SERGİSİ

Asaf Koçak, Endercan Erbaş, Cem Cemil Öztürk ve Erol Yalazı 16-23 Haziran tarihleri arasında Sivas Güzel Sanatlar Galerisi'nde bir karikatür sergisi açtılar. Bu arkadaşların Sivas'ta, üniversite salonlarında açmak istedikleri sergi daha önce reddedilmişti.

AKŞEHİR NASREDDİN HOCA ŞENLİKLERİ

Geleneksel Akşehir Nasreddin Hoca Şenlikleri 5-7 Temmuz tarihleri arasında düzenleniyor. Şenlik çerçevesinde düzenlenen karikatür, mizah öyküsü ve fotoğraf yarışmalarının ödülleri de aynı tarihte verilecek.

KEMAL ÜLKER KARİKATÜR KİTAPÇIĞI YAYINLADI

Genç karikatürcülerden Kemal Ülker, GİZ adlı karikatür kitapçığı yayınladı. Yüz liralık pul yollayarak Cemil Topuzlu Caddesi Suzan apt. No: 69/4 Göztepe — İstanbul adresinden isteyebilirsiniz.

Mayıs yayınları, Arkadaş Z. Özger'in şiirlerini SEVDADIR adlı yapıtta topladı. 1948 doğumlu olan Özger, 25 yaşında ölmüştü.

SPOR KARİKATÜRLERİ ALBÜMÜ

Amatör Spor Kulüpleri Konfederasyonu'nun geçen yıl düzenlediği Spor konulu karikatür yarışmasına katılan yapıtlardan oluşturulan «Spor Karikatürleri'83» adlı kitap yayınlandı. Karanfil Sokak no: 30/11 Bakanlıklar — Ankara adresinden isteyebilirsiniz.

SİMAVİ VAKFI KARİKATÜR YARIŞMASI SONUÇLANDI

29 ülkeden 491 sanatçının katıldığı 2. Simavi Vakfı Karikatür Yarışması'nda Büyük Ödülü Gürbüz Doğan Ekşioğlu kazandı. Yugoslav Petricic Dusan ikinci, Fransız Patrick Mallet ise üçüncü oldu. 10 sanatçının da şeref mansiyonu kazandığı yarışmada ödüller 28 Haziran günü verildi. Yarışma sergisi Ankara Devlet Resim ve Heykel Müzesi'nde 20 Temmuza dek izlenebilir.

—oOo—

YARIŞMALAR

BELÇİKA — CASINO BERINGEN KARİKATÜR YARIŞMASI ŞARTLARI:

Konu **BASIN**

Ençok üç karikatürle katılınabilir. Yollanan yapıtlar daha önce yayınlanmamış ve ödül almamış olmalıdır. Teknik serbesttir.

Boyut: Yapıtlar 40x40 boyutundaki kağıtlara çalışılmalıdır. Daha küçük çalışılırsa bu boyutlardaki siyah veya beyaz kağıtlara yapıştırılmalıdır.

Her yarışmacı, çalışmasının arkasına ad-soyad ve adresini yazmalıdır.

Yapıtlar çerçevelenmeyecektir.

Çalışmalarla birlikte biyografi, fotoğraf varsa albüm de gönderilmelidir.

Son katılma tarihi: 1 Ağustos 1984
Sergi tarihi: 5 Ekim—28 Ekim 1984
Adres: CASINO BERINGEN
6 th Humorfestival
Kioskplein 25
(B) 3560 BERINGEN—BELGIUM

YOMIURI SHINBUN KARİKATÜR YARIŞMASI ŞARTLARI:

Konu: **KOŞU (Running)**

Ayrıca serbest dalda da yarışma düzenlenmiştir. Yarışmacı, karikatürünün arkasına hangi dalda katıldığını yazmalıdır.

Yollanan yapıtlar yayımlanmamış olmalıdır.

Anaokulundan lise son sınıf öğrencileri arasında da ayrı bir yarışma yapılacaktır. (Yarışmacı yolladığı karikatürünün arkasına hangi sınıfta olduğunu yazmalıdır.)

Son yollama tarihi: 31 Ekim 1984 (Gençler: 15 Ekim 1984)

Boyut: 297x420 mm.

Teknik serbesttir.

Karikatürün arkasına ad, adres, meslek, telefon numarası yazılmalıdır.

Adres: The International Cartoon Contest Section
The Yomiuri Shimbun, 1-7-1 Chiyoda-ku TOKYO 100 JAPAN

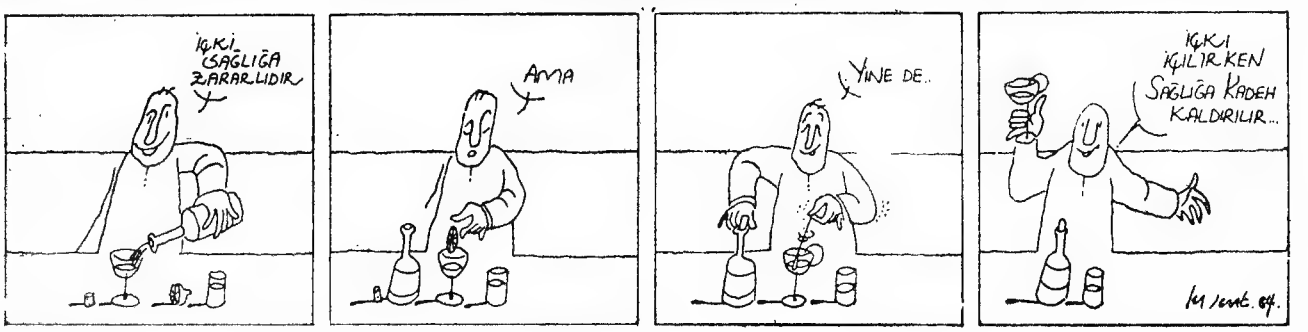

İKİ

Üretim ortak
Pay yarı...

HAYDAR EROĞLU

MUTFAK ÇÖKTÜ

Önce yürekler yandı.
Ardından neler
de neler!..
Şimdi
sarmış yangın mutfağı.
Bar
—bar
bağırıyor gazeteler...
— Mutfak çöktü
beş ayda
yüzde yirmibeş ZAM !!!
Ninem anlatırdı
seferberlik yıllarından.
— Bir avuç kum
bir haranı suya.
Yansın ocak
kaynasın KAZAN.
Ağlaşmayın yavrularım
Çorba hazır birazdan...
Mutfak Çöktü.
Beş ayda yüzde yirmibeş ZAM...
Böylesi yangın ile
N'etsin
neylesin OZAN?...
Haber salın BAŞVEKİLE
O'dur FERMANI yazan.
Bir bidon benzin ile
gaz ile
hemen yardıma koşar
İNAN...

AYŞE ÜNAL

NAH

Yılda bir gün
Babalar günü
Her gün
Baba günü...

T. ŞENTÜRK

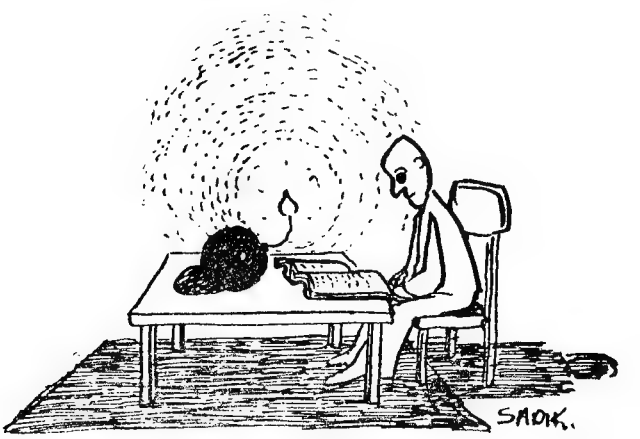

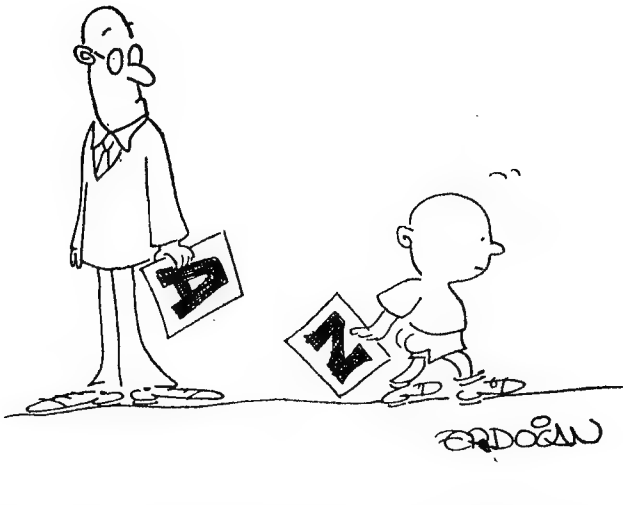

KARİKATÜR ALBÜMLERİ

DOSYA Yalçın ÇETİN 300 TL.

ASRİLEŞEN KÖY Ferruh DOĞAN 250 TL.

TONGUÇ Tonguç YAŞAR 175 TL.

KARAKATÜR Emre SENAN 250 TL.

KEDİLİ GEÇMİŞ ZAMAN Selçuk DEMİREL 350 TL.

BİR ACAYİP Selçuk DEMİREL 200 TL.

SEMPE J. Jacgues SEMPE 250 TL.

GÜLDÜK YİNE DE Sait MUNZUR 150 TL.

BİZ BİRBİRİMİZE BENZERİZ (Mizah öyküleri)

Muzaffer ABAYHAN 300 TL.

Bu kitapları 14 17 55 numaralı posta çeki hesabına ederini yatırarak veya pul yollayarak isteyebilirsiniz.

SIFIR DERGİSİ PK: 93 Mithatpaşa — ANKARA

âlimler âleminden

Büyük kâhin sınavda

Kurtuluş KAYALI

Ders hazırlamak fazla zaman alıyordu. Neyse ki, bir dersinde Müderriszade'nin o malûm kitabının bazı kısımlarını satır satır okuyarak idare ediyordu. Bir başkasında da, Abdülmuttalip hain mi kâhin mi diye tartışıyordu. Son zamanlarda bu konuda konuşmak pek rahat olmuyordu. Fakat kolayını anında bulup sadece öğrencileri konuşturuyordu. Kâhinliği ya da hainliği üzerine ise hiçbir şey söylemiyordu. İşte bu koyuyordu adama. Çünkü tarih kitabından atılmışlar ile satılmışlar temel uğraşıydı. Dersi götüremeyeceğini anladığı zamanlar ise daha işbitirici önlemler alıyordu. Ders yapmıyordu. Ama bu sene başına asıl son sınıf dersi bela olmuştu. Çocuklara daha geniş biçimde ileride öğrenirsiniz diyecek hali yoktu ya.

Bela olan ders «Son Dönem Tarih Anlayışı» idi. Bir zamanlar bu dersi vermiş, fakat götüremediği için başka bir hocaya havale etmişti. Dersi ilk verdiğinde son dönem düşünürlerinden, herkesin bildiği birinin beş sayfalık makalesinden yıl boyu yararlanıp durmuştu. Haftada bir saatlik zamanını alması gereken bu dersten yakınıyordu. Dersin başına kalmasında kendisinin de payı vardı. Çünkü dersi veren hocanın bir yıllık seyahatı için 17 Ekim 1983 tarih ve 645 sayılı karara kendisi de imza atmıştı. Bu konuda günah da çıkaramazdı. Karar metninin resmi yazı olarak seyahattaki hocanın dosyasında teşhir edileceği günü beklediğini adı gibi biliyordu.

Sözü edilen dersi bu sene o eski kullandığı kaynaktan veremezdi. Çünkü herkesin tanıdığı bu sosyolog Hurşitin Mektebinden makinist olduğu gerekçesiyle yıllarca önce atılmıştı. Ders yılı başında gelenekti görenekti diye işi geçiştirmeye çalışmış, konuya bir türlü girememişti. Ucuna tavus tüyü eklenmiş kalemini suratında gezdirirken aklına birdenbire Melek geldi. Öyle ya, Melek, «Son Dönem Tarih Anlayışı» üzerine yüksek lisans yapmıştı. Gerçi Melek'i küçümserdi ama başka çaresi de yoktu. Tutunacak bir dal bulamazsa durum bomboktu. Bu tez ise Münevver Tanyeri'nin bile onayını almıştı. O tezden yararlanarak dersi işlemeye karar verdi.

Hemencecik tezi buldurdu. Son raki haftalarda tezi sınıfta kısım kısım okumaya başladı. Önceleri beyaz kapaklı tezle sınıfa girmesi yadırganmıştı. Eh işte, yavaş yavaş konuya giriyordu. Okuduklarını pak anlamlı şekilde yorumlayamıyordu ama, gene de, hiç değilse sadede gelmişti. Tezin bazı kısımlarını kendisi de anlamıyordu. Demek ki, kızcağızın basit görünümü altında «derûn» bir yan vardı. Ulan yoksa o hergün kızdığı adamın odada otururken çalakalem yazdığı yerleri ders diye mi okutturuyordu. Yok canım olacak iş değildi.

Bu dersi düşünürken öğrencilerden kafası fazlaca çalışan birinin «Ders hiç de arzulanan seviyede geçmiyor.» dediğini hatırladı. Bu laf da ciğerine oturmuştu. Neyse ki, kapı aralandı ve biri kız, diğeri erkek iki öğrenci içeri girdi. İşte civcivleri bulmuştu. Onlara rahatlıkla diskur geçebilirdi. «Ben Paristeyken» diye başlayan konuşmalar artık sıkıcı olmaya başlamıştı.

Bu nedenle olsa gerek, üç aylık bir İngiltere gezisi işini daha yeni tezgahlamıştı. Hatta yakınlarda Artvin'li Abdül bozulmamış şivesiyle noktalarını da koyarak konuşmalarının «sıkıcı» olduğunu yüzüne karşı belirtir olmuştu. Hiç beklemeden yeni konusuna girdi ve teklemeden konuştu.

— Çocuklar! Hurşitin Mektebinin öğrencisinin herşeyi okuması lâzım. Birçok gazeteyi birden. Farklı düşünceleri karşılaştırmak gerek. Dergilerin hiçbirini sektirmeden okuyun. Tüm kitaplara yetişemeseniz bile nelerin çıktığını iyi bilin.

Çocuklara laf ettirmeden konuştu da konuştu. Onlar teşekkür ederek gittikten sonra aklına olmadık şeyler gelmeye başladı. Daha bir sene önce kaynakça üzerine ders veren hocanın sınavında kendisini denemiş ancak beş bile alamamıştı. Bir de, bir sıralar öğrenciler onu ülkenin toplumsal yapısı konusunda sıkıştırmışlardı da, ona buna danışmıştı. Ama diskur çektiği şu karşısındaki civcivler bu olayları nereden öğreneceklerdi.

Beş senelik öğretim elemanlığı süresince başından geçenlerin yüzde biri koskoca bir roman olabilirdi. Bunları bir başkasının yapmasına fırsat vermeyip bizzat kendisi yazmalıydı. Başlığı hemencecik buldu. «Hurşit'in Mektebinde Otuzbeş Yıl.» Alışkanlığı veçhile kendi kendine konuştu. «Memleketteki insanlarda kıl mı kıl.»

*

Genel dersin sınavının yapılmasına birkaç gün vardı. Sorular henüz tespit edilmemişti. Teksir işlemleri bir gün alırdı. Onun için en geç akşam üzerine dek soruların hazırlanması gerekliydi.

Uyanık öğrenciler birkaç senelik soruları buluyorlardı. Dolayısıyla son dört yılınkilerden değişik sorular oluşturulmalıydı. Amaç bu olunca da, nerede kıyıda köşede kalmış şey varsa soru haline getirilmeliydi. Önemli konuların hepsi şu veya bu biçimde sorulmuştu. Belki de bu nedenle hocanın biri derste, «En olmayacak yerleri çalışın, sorular oradan çıkacak.» demişti. O kadar ilginç önerileri olmuştu ki. Fransız dışişleri bakanının Türk meslektaşının sorulmasını dahi istemişti. Bir başka ilginç sorusu ise, milletvekillerine 1930'larda ne denirdi şeklindeydi. Bereket başkan sağduyu sahibi bir adamdı da, sorular makul bir biçime sokuldu.

Sınavdan bir gün önce sorular teksir edilmiş bir biçimdeydi. Bir anahtar çıkarılması öncelikle gerekliydi. Herkes kendi başına soruları cevaplamaya girişti. Başkana hazır anahtar sunulacaktı. Hazırlanan test bir anlamda dersi verenlere uygulanmıştı. Sonunda oluşan anahtara göre en yüksek not sekizdi. Hocalardan biri yedi, diğeri de ancak altı alabiliyordu. Tek-

sirler mumlu kağıtla birlikte ertesi sabah saat sekizde alınmak üzere çelik dolaba kilitlendi.

Ertesi gün de test uygulandı. Sınav kağıtları bir düzene konulduktan sonra paylaşıldı. Herkes nasibine düşeni okuyacaktı. Ama sinir bozucu işler bir anlamda bu dakikadan itibaren başlıyordu.

Kimi sınav kağıtlarını başkalarına okuttu, kimi de olanca ciddiyetini takınıp kendi değerlendirdi. Çocuklarda hiç çalışmıyordu canım. Kır saçlısı notları sınav kağıtlarının üzerine yazarken telefonla arandığını öğrendi. Telefona yaklaşınca hafif öksürdü. Karşıdakinin ne dediği pek anlaşılmıyordu. Öğretim elemanı kıpkırmızı suratla israr ediyordu.

— Olur mu efendim. Tabii ki Malatyalı. Geçen gün televizyonda dikkatinizi çekmedi mi?

Nüfus cüzdanının suretini gösterdiler.

Oflayıp puflıyor, «Nerede doğarsa doğsun farketmez. Malatyalıdır.» diyordu. Başa çıkamayacağını anlayınca ahizeyi yanındakine uzatarak «Hele bir ikna etmeye çalış.» dedi. Her derde maydonoz olan kehanet uzmanı havasını atarak lafa girdi.

— Biz bilimsel konularda çok hassasız. Siz telefon numaranız verin. Biz bir hafta içinde araştırıp sonucu bildiririz.

Artık bu kadar da olmazdı. Bir başkası iyice bunalmıştı. «Hele şu telefonu önüme çek» girizhagıyla konuya daldı. Sesi de bir keyifli çıkıyordu.

— Sen nerede doğdun kardeşim?

— Mardinde.

— Hangi ilin nüfus kütüğüne kayıtlısın?

-Balıkesirin-.

— Söyle bakalım şimdi sen Balıkesirli misin yoksa Mardinli mi?

— ? ? ?

— Telefonu yanlış yere açtın koçum. Şimdi hemen nüfus müdürlüğüne telefon et. Kendinin nereli olduğunu öğren. Bu vesileyle sözünü ettiğin tarihi kişinin de nereli olduğunu anlarsın. Ha! Sana zahmet buraya tekrar telefon et de, biz de bazı tarihi gerçeklere vâkıf olalım.

***

Herkesin tatile çıkma zamanı gelmişti. Artık notların listelere geçirilip ilan edilmesi gerekiyordu. Öğretim elemanları toplanıp notları yazmaya karar verdiler. İlk önce önlerine binbeşyüz kişinin listesini koydular. En aklıevveli ve yöneticiliğe meraklı olanı tüm ciddiyetiyle konuşmaya başladı.

— Arkadaşlar. notları kurşun kalemle yazalım. Sonra üzerinde rahatlıkla oynarız. Bir başkası karşı çıktı.

— Yok yahu! Burda bir kez katiplik yapmamız yetmiyor mu?

— Ama kardeşim bazı önemli kişilerden bize notlar iletiliyor. Onların dediklerini yapmazsak olmaz.

— Belli. Demek ki, sadece garibanları çaktıracağız.

Herkes notları listeye teker teker geçmeye başladı. Fazla zaman alacağa benziyordu. Bir zaman sonra işin birkaç saatlik süre içinde bitmeyeceği anlaşıldı. Bir çözüm yolu bulmak gerekti. Yöneticiliğe meraklı olanı hemen bir öneri getirdi.

— Önce Başar ağabeyimizin listesine bakalım. Herkes açsın listesini önüne. Ben okuyayım, isimler her kimin

listesindeyse işaretlesin.

Yirmi kişilik listeyi okumaya girişti. Çoğu kişinin numarası ve bölümü belliydi ama, bir kısmının sadece adı ve soyadı vardı. Onların bölümü ve numarası müşterek çabayla bulunmaya çalışılıyordu. Fakat bir kişinin tespiti bazen bir saat zaman alıyordu. Herkes listeyi en az bir kere baştan sona okuyordu. Kafalar iyice karışmışken telefon kesik kesik çaldı. Öğretim elemanlarından biri telefonu hemen kaldırdı. Odadakilerden biri de paralel telefona yöneldi.

— Ala buyurun.

— Ben Başar. Kiminle görüşüyorum?

— Sayın reisim ben de Yaşar. Arzı hürmet ederim efendim.

Saygı ifade eden sözleri söylerken suratını al basıyor, sanki Başar ağabeyi kendisini görüyormuş gibi önünü iliklerken ellerini oğuşturup iki büklüm oluyordu.

— Yaşarım! Sevin hanımın kızı da sınava girmiş. Çakmasın ha. Yoksa rezil rüsvay oluruz.

— Emredersiniz sayın reisim. Acaba numarasını, bölümünü ve adını alabilir miyim?

— Ulan keriz! Ben ne bileyim bölümünü ve numarasını. İsmini veriyoruz ya işte. İşin gücün ne. Arada bul.

— Tabii, hemen ilgilenirim.

Adı soyadı verilen son kişi de listeye eklendi. Sıra diğer kişilerin ricalarına gelmişti. Önemsenen kişilerin listeleri de ayrı ayrı not alındı. Öteki listeler için sorun çıktığında herkes torpil yapılması istenen öğrencinin kağıdının bir başkasında olduğunu söyleyecekti. Prensip anlaşmasına varıldıktan sonra üç öğretim elemanı odasına çekildi.

Yaşar ortalığa çeki düzen ve vermesinin ardından notları listeye ağır ağır, itinayla, ucuna kuştüyü yerleştirilmiş kalemiyle geçmeye başladı. Başta Başar olmak üzere, itibarlı kişilerin istemlerini gerçekleştirmek konusunda oldukça özenli davrandı. Arkadaşlarının bu konuyu savsaklamamaları için elinden geleni yaptı. Not sormaya gelen gidenler arasında gözüne hoş görünenlerin notlarını yükseltti. Hem de ölçü tanımaz bir şekilde. Başka notlara elini sürmedi. Ne aldılarsa listeye onu yazdı. Bu sınavda her zamanki gibi hocayla konuşmaya kırk kere niyetlenip birkaç sefer kapıdan dönen bir kesim onurlu öğrenci ile, numaraları ilk sıralarda yer alan mektebin yıllanmış gediklileri başarılı olamadı.

— oOo—

SİZLERLE

Musa GÜMÜŞ (Erzurum)

Çizgin çok güzelleşti ama aynı şeyi konuların için diyemiyoruz. İşlenmemiş konular bulmalısın. Herşeyi oku, düşün, incele. Aklına ilk gelen konuyu hemen çizme. Yayınladığımız karikatüründeki kulağı kilitli adamın karşısındaki hiç gence benzememiş. Yeni karikatürlerini bekliyoruz.

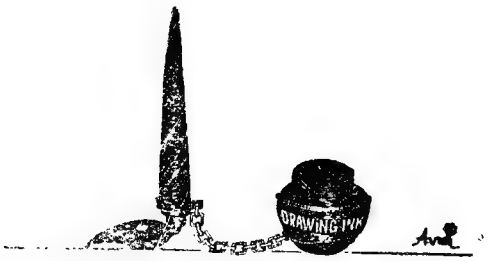

Avni ODABAŞI (Çanakkale Cezaevi)

İnsanları, olayları incelemek için olağanüstü bir gözlem yerindesiniz. Kızacaksınız belki ama böyle fırsat, her zaman ele geçmez, iyi değerlendirin. Eşya çizimlerinde gösterdiğiniz başarıyı insanlarda da göstermelisiniz.

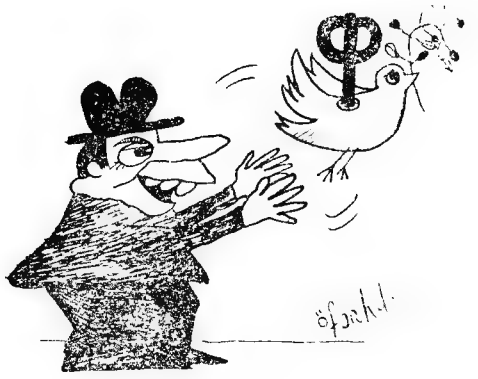

Ömer Faruk DOĞAN (Kütahya)

Böyle Nuh nebiden kalma konuları nereden buluyorsunuz bilmem. Sonra konunuzda da sakatlık var. Madem barış güvercini kukla, o zaman niye üzüntülü? Siz, Kissenger'i üzgün gördünüz mü? Hep ağzı kulağında gezerdi. Mürekkebi dağıtmayan kağıt kullanın. Yeni ve bayatlamamış konulu karikatürlerinizi bekliyoruz.

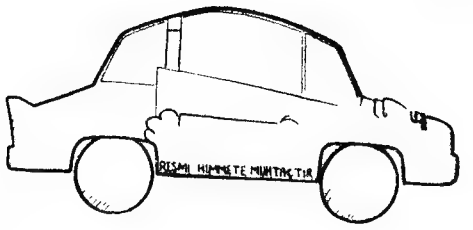

Cem KOÇ (İzmir)

Konularınız, buluşlarınız çok iyi. Çizginizin de bir an önce aynı ayara gelmesi gerekiyor. Karikatürlerinizi normal beyaz kağıda çizin.

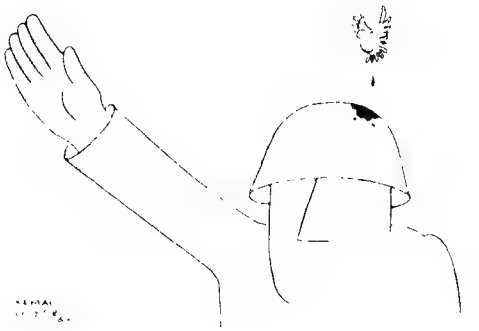

Kemal ÜLKER (İstanbul)

Hızla ustalaşan bir çizginiz vardı. Bunu sekiz ay önce yolladığınız karikatürlere bakarak söylüyoruz.) Aynı hız devam ediyor mu bilemiyoruz. Çizgilerinizi bekliyoruz.

Fatma MUNZUR (Ankara)

Bu ne berbat konu? Karikatür çizeceğinize pazarda pırasa satın daha iyi. Cık cık.. Şu çizgileri yollayıp adamı sinir etmeseler olmaz sanki! Bir şeye de benzese bari. (Yahu bu isim bize birşeyler anımsatıyor. Fatma Munzur dergi sahibi, hem de yazı işleri müdürü... Eyvah!)

Bu ne olağanüstü çizgidir yarabbim. Hele konu? Karikatürde bir doruk. Keşke bu sayımızın kapağına koysaydık, yazık ettik güzelim karikatüre. Sayın Fatma Munzur, sizden sürekli kapak karikatürlerimizi çizmenizi rica ediyoruz, ne olur kırmayın bizi.

OKUR MEKTUPLARI

Haziran sayımızda bu sayfada okurlara verdiğimiz yanıtlar ilginç tepkilere neden oldu. Bu yazıyı savunma için değil, sadece bazı şeyleri iyice netleştirmek için yazıyoruz.

Geçen sayımızdaki okur mektuplarına verilen yanıtlara en ilginç ve en hırçın tepki Hakan Derman'dan geldi. (Hakan, hem Somut'ta hem de bizde yayınlanan söyleşinin sahibiydi.)

Hakan Derman'ın yazdıklarını sizlere de aktarmak isterdik fakat mektubunun sonundaki, «bu yazdıklarımın dergide çıkmasını istemiyorum, çünkü bunları kendine yontup yayınlayacağından şüphem yok» şeklindeki not, bir mizah anıtı olan mektubu okumanıza engel oldu. Hakan yanlış düşünüyor. Mektubunda o kadar kendisine yontmuş ki neredeyse keseri eline kaçıracakmış. Okurlarımızın önünde söz, eğer isterse, mektubunun bir kelimesine dokunmadan yayınlamaya hazırız. Vereceğimiz yanıtlardan çekiniyorsa o kendisinin bileceği iş, bu kadarcık hakkımız olsun ama değil mi?... Hakan'ın mektubundan ilginç bir parağrafı buraya almadan yapamayacağız :

«Gerçek mizah yapmadan Oğuz Aral'a sataştın, bu seni yerin dibine batırdı. Hatta başlığını da değiştir istersen, «Çağdaş Kavga Dergisi» olabilir.»

En başta şunu belirtelim, bizim Oğuz Aral ve Gırgır dergisiyle bir alıp veremediğimiz yok. Genellememiz Gırgır, Fırt, Çarşaf dergilerinin savunduğu mizah anlayışı üzerine olmuştur. Bu üç dergide egemen olan mizah anlayışının dışındaki anlayışlardan söz ettik. (Bunu başarabildiğimizi, bu türün en iyi örneklerini sunduğumuzu hiçbir zaman iddia etmedik. Bu, sermayeyi gerektiren büyük organizasyonlar sonucu başarılabilir. Matbaa, kağıt, dağıtım, telif vs.)

Hakan'ın mantığına göre, gerçek mizah yaparak Oğuz Aral'a «sataşsaydık» (!) yerin dibine batmayacaktık. Bunu yapmadan sataştığımız için şu sıralar yerin dibindeyiz. Hakan, ne olur uzat elini bize, çıkart yerin dibinden.

Kapağa «Çağdaş Kavga Dergisi» yazma önerisi fena değil. Doğru, Sıfır kavga dergisidir ama Oğuz Aral'la değil. Kavgamızın kimlerle, nelerle olduğunu bir tek Hakan anlayamamış.

Sıfır çıktığından beri Hakan Derman'la olumlu bir ilişki içindeydik. Dergiye katkıları büyük, çalışkan bir arkadaş olduğu inkar edilemez. Bir kez daha teşekkür edelim kendisine. fakat, madem yerin dibindeydik, neden bizimle birlikte olmuş veya neden bizi uyarmamış? Yazık değil mi bize, nasıl çıkacağız şimdi yerin üstüne?

İstanbullu çizer arkadaşımız Orhan Coğuplugil, geçen sayımızda okurlara verdiğimiz yanıtlara ilişkin olarak şunları yazmış :

«... Bir okuyucu dergiye yazdığında, o sadece kendi yazdıklarına karşı sorumludur. Sadece kendi düşüncelerini yansıtır. Ama bir dergi okuyucusuyla alay eder, dalga geçer, umursamaz, onu küçümser, dikkate almaz bir tarzda tartışmaz, tartışamaz.

Gelen eleştiriler ne kadar ters düşünceler taşırsa taşısın, onları soğukkanlı, hoşgörülü ve alçak gönüllü bir şekilde değerlendirmek ve ortada bir yanlışlık varsa bunu açıklayıcı bir tarzda ele almak, yazmak durumundadır.»

Orhan arkadaşımızın eleştirisine sebep yazıda umursamazlık, küçümseme bulamadık. «Alay» kelimesine gelince... El insaf. Dergi olarak yazı ve çizgiyle alay ettiğimiz konular ve kişiler vardır. Bunların içine okurlarımızı hiçbir zaman katmadık. Okurlarımızın yapısını biliyoruz, onların da bizim yapımızı bildiklerini sanıyoruz.

İstanbul'dan Ayşe Ünal arkadaşa not :

Biz «hiçbir matbaa çırağının ve bilcümle benzerinin yağlı ellerinde» Sıfır dergisini göremedik. Bol bol Tan okuyorlar. Ne yapmamızı önerirsiniz?

Cemal Arığ arkadaşın mektubundan bir bölüm :

10. sayıda yoğun bir eleştirilme havasının söz konusu olduğunu gördüm. Bense sizi bu konuda eleştireceğim; içinde bulunulan çok çeşitli dar boğazlara (saymaya gerek bile yok) karşın Ankara'da birkaç yürekli insan, özünde kâr amacı taşımayan, iyi niyetli, amatör bir anlayışla dergi çıkartabiliyor. Bu dergi de henüz 10. sayısını yaşıyor. Ve yoğun eleştirilere uğruyor. Sizin bu eleştirileri «tanımanızı ve savunma yapma gereği duymanızı eleştiriyorum.» Eleştiri, mutlaka önemli, gerekli bir unsurdur, ancak sınavda kopya kağıdı gibi olmalıdır bence. Masanın altından, ya da gömlek manşetinin içinden çaktırmadan okunmalıdır. Özellikle yayıncılıkta, dergicilikte bu kağıt masa üstüne çıktımı, iş çığırından çıkar. Okuyucuyu eleştirmen durumuna getirir. Gerçi her ne kadar amaç bu imiş gibi görünse de ruhbilimsel bir olaydır ki; kişi eleştirerek doyuma ulaşma ruhsal yapısına sahiptir. Bu yapısına uygun ortam arar. Yapılan eleştiriler, teknik sorunları bilmesem beni de eleştiri yapmaya itecek neredeyse. Kısacası ben derim ki: Devam!..

Yıldızeli'nden Doğu Kır, Sıfır'ın baskısının çok kötü olmasından yakınıyor. Değerli okurumuza tavsiyemiz Ankara'ya uğradığında Çağ matbaasının önünden geçmemesi. Bu sözünüze matbaa sahibi Seyfettin Usta çok bozüldu.

Sait MUNZUR

—oOo—

10. ANGOULEME GÜLMECE FESTİVALİ'nin ARDINDAN...

Fuat KIRCALI/Angoulême

Karikatür alanında, özellikle bant-karikatür («Comics») alanında Angoulême, sinema alanındaki Cannes kadar önemli bir yer tutmaktadır. Dünyanın tüm ülkelerinden gelen çizer, eleştirmen ve yayıncılar yılda bir kez bu küçük Fransız kentinde bir araya gelerek «Comics» dünyasındaki son gelişmeleri, yenilikleri birbirlerine aktarır ve yeni ürünleri sergilerler. Bu yıl festivali onuncu yıldönümü kutlandığından, geçen yıllara oranla daha canlı, daha hareketli geçti. Angoulême'in onuncu yıl onur konuğu «Cesaretsizler»in çizeri, bayan Claire Brétécher («Die Frustrierten») idi.

«Comics» için büyüyen Pazar: 1973 yılında, komik hayranları da diyebileceğimiz, sayıları sadece birkaç olan çizer ya da okurun buluştuğu bu şirin kent, aradan on yıl geçtikten sonra, bugün dev komik endüstrisinin başkenti durumuna geldi. Bu yıl 120.000'in üzerinde ziyaretçi ve 110 davetli çizerin katıldığı festival tahminlerin ötesinde ilgi gördü. Dünya çizerlerinin, kentin çeşitli galerilerinde yer alan sergilerinin yanısıra, komik Rock-Müzik konserleri ve komik resim sergileri de izleyicilerin ilgisini çekti. Angoulême'de yaşayan bu görkemli festival «Comcis»in Fransız kültüründe önemli bir yer ettiğini göstermesi kadar, çizgi-öykü sanatının diğer 'ağırbaşlı' sanat dalları arasında onurlu bir yer elde ettiğini ortaya koyması açısından da anlamlıydı. Bant karikatüre yönelen bu ilgi çizerleri motive edici bir etki oluştururken, karikatürlere de hızla büyüyen bir pazar yarattı. Öyle ki bugüne değin komik kitabı yayımlamayan büyük yayınevlerinden «Hachette» bile bu alana ilgi duydu. Sadece 1983 yılında 1000'in üzerinde komik kitabı yayımlanması pazarın ne derece büyük boyutlara ulaştığını gösteriyordu. Bu sayının 1984'de daha da artmasının beklendiğini söylersek sanırım büyük bir hata yapmış olmayız. Kuşkusuz Fransız basını da bu gelişmeyi hızlandırıcı ögelerden biri. Hergün tamsayfa çizgi-öyküler veren gazeteler, bugün bir endüstri halini almış 'komik' pazarından ayrıntılı haberlerle, basın bu gelişmede önemli bir unsur. 20 yıl kadar önce Fransa'da yeni yeni gelişmeye yüz tutan çizgi-romanlar bugün Mitterand'in ayrıcalıklı kültür politikası içinde programa alınıyorlar. Kültür Bakanı Jack Lang'ın 13 maddelik programında bir komik endüstrisi kurulması amaçlanmakta. Bu alanda yatırımlar, destekleyici planlar ve kaynaklar araştırılmakta. Bununla birlikte «Comics» yayımlayan yayınevlerine kadar uzayan bu destek politikasıyla limitlerini son sınırlarına genişletmiş olan pazar ne kadar daha canlı tutulabilir? Ticari kazanç arttığı sürece yayın potansiyellerini sürekli genişleten küçük yayınevlerinin -«Dargaud» ve «Glénat»yı örnek verebiliriz- pazarı doyurarak bir çıkmaza sürükleyebilecekleri olasıdır. Nitekim yukarda sözünü ettiğimiz iki yayınevinin komik pazarını tek başlarına ele geçirmek amacıyla sürdürdükleri saldırgan yayın politikaları sonucu tehlike şimdiden başgöstermiştir. Tabi bu arada az tirajlarda, çok sayıda kitap yayımlama düzeni en çok, genç tanınmamış çizerlere yarıyor.

Cizgi-Romanlarda Yeni Konular: Angoulême «Comics» ile içten içe kaynaşmış bir kent. Şehrin iç kısımlarına doğru ilerlediğinizde ses-yükselticilerden çeşitli açık oturumlar, çizgi-romanlar üzerine ciddi tartışmalar izleyebiliyor, tüm mağazaların vitrinlerinde çizgi-öykü kahramanlarıyla karşılaşıyorsunuz Bir süpermarkete girdiğinizde yumuşak peynir etiketi üzerinde «Oberix»i, az ötede tavana asılı duran «Asterix»i görüyorsunuz. Ticari eşyaların yanısıra komik posterleri konukların hemen dikkatini çekiyor. Peki komik dünyasındaki değişiklikler, yenilikler neler?.. Örneğin Fransa tarihini artık pekala bir çizgi-roman kitabından okuyabilirsiniz. Ya da deri kapaklı bir «porno» çizgi-romana ne dersiniz? Klasik tiyatro izleyicisi iseniz İbsen'in «Nora»sını bir komik kitabından okumanızı öneririz. Freud'un yaşamöyküsü, Marx'ın «Kapital»i ya da ilgilenebileceğiniz herhangi başka bir konu bugün birer çizgi romanda okurun eline ulaşabiliyor. 80'lere gelindiğinde «çizgi-öyküler» önemli yapı değişikliğine uğradı. Yeni çizilen «Comics»lerde olağanüstü karakterlerin yerine doğal, sakin, sıradan insanlar, sokaktaki çöp birikintisi, kimileyin, kötülere yenik düşen dedektif, insanların bir araya geldiği, oturup konuştuğu barlar, günlük yaşamın uğraşları, bu uğraşların bunalıma sürüklediği tipler var.

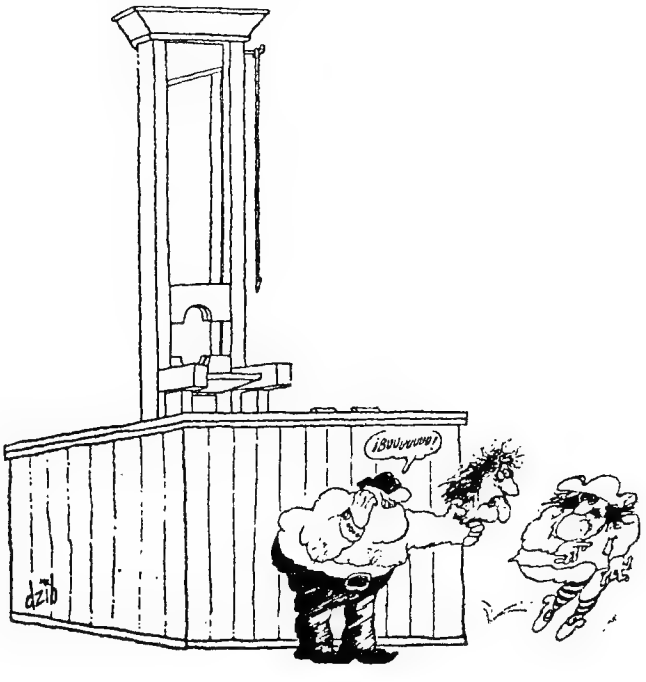

Geceye Hazırlık

Durcan YAŞACAN

Bazı doğum kontrol malzemelerinin devlet memurlarına ücretsiz dağıtılacağı haberini o günkü gazetelerin kapak sayfalarından öğrenince, toplu grev kapsamına alınamayacak yönetsel bir düzenlemeyle üçer beşer merkez sağlık ocağının yolunu tutmuştuk.

Bir yığışma ki, sormayın!

Bereket versin bizim kurum çalışanlarına hemen her geçtikleri kapıda öncelik tanınıyordu da, hiçbirimiz boş dönmemiştik. Hatta birkaç aylık gereksinimini karşılayabileceği oranda yan ceplerini dolduran örengözleriniz bile çıkmıştı içimizden.

«Anasını satayım, bu akşam yaşadık» diyordum kendi kendime.

Bir yandan da korkuyordum : Kullanmamıştık. Görmemiştik. Nasıl kullanılacağını dahi bilmiyorduk. «Olsun da çamurdan olsun,» diyenlerden de değildik. Tavını bulsun istiyorduk. Bu nedenle de karı koca aramızda anlaşarak, bu uygulamaya geçiş sürecini bir geceliğine ertelemiştik.

Gidip gelip :

Ah bir yarın akşam olsa, diyordu hanım.

Aynı duyguyla :

Olur inşallah, hele bekle, diyordum.

Haklıydık. On yıllık evliliğimizde nice zor geceler geçirdiğimizi kimse bilemezdi. Katlanamadığımız tatsızlık, karşılaşmadığımız terslik kalmamıştı. Ayda bir kontrol, beş ayda bir kürtaj, yılda birkaç düşük... iyice yanmıştık. Bir yarın olsa, hiç kuşkusuz cinsel yakınmalarımızın tümünü nedenleriyle birlikte ayakucumuza iteleyerek, gıdıklanabilir organlarımızla doyasıya oynaşabilecektik.

Daha ikindi olmadan,

«Sonunda akşamı getirdik be» dedi hanım.

«Getirdik ya,» dedim.

«Şimdi..?»

«Şimdi hazırlığına başla. Sobayı yak! Perdeleri çek! Güğümleri, tenekeleri, bidonları... ne varsa, hepsini doldur! Çocukları da salıver sokağa! İlk uygulamadır, ne olur ne olmaz! Sümerbank'tan aldığımız çarşafı, nevresimi de beri getir artık. Kapının zilini de sök çıkar anasını satayım, bir gün de bir gündür be!»

«Bir gün de bir gündür,» dedi hanım da.

Hemen perdeleri çektik, su kablarını ağzına değin doldurduk, çarşafı nevresimi değiştirdik, çocukları da saldık sokağa...

Nefis bir yasemin kokusuyla geceye hazırlanıyorduk.

Dedim ya, kimse bilemezdi çektiklerimizi. Bunca yıldır ilkel yöntemlerin kuyruğundan asılıp, doyumun en tatlı yerinde istemeye istemeye nasıl birbirimizden koptuğumuzu hiç kimse bilemezdi.

Hanım ikide bir :

Meğer dünya varmış be, diyordu.

Varmış ya, diyordum.

Ve vardı da. Bir reçete bedeli yüzünden on yıllık evliliğimiz zehir olduğuna göre, bedeli ödenemediğinden yanına yaklaşamadığımız -yaklaşılamayan- daha nice dünyalar vardı, bilen bilir.

Bazen bir başıma kalınca düşünüyorum da... İnsan, diyorum hiç değilse, yorganın altında bari olsun şu sosyal sorunlarını enaza indirmeyerek, işinin başında sınırsız bir istekle dönüp dolaşabilmeli!

Kendini yırtarcasına bir öfkeyle;

Şu geçen on yılı değil evlilikten,, ömrümden bile sayarsam tövbe olsun, diyordu hanım.

Haklı olarak :

Sayma, diyordum. Bundan sonrasını sayabilirsen neyine yetmez?..

Ama artık yatıp kalkmamız, banyo günlerimiz, yemek saatlerimiz, alış verişe çıkışımız... hepsi değişmiş, hepsini yeni baştan düzenlemiştik. Bilinçli ailelerin cinsel konulu oturumlarına da yavaş yavaş sokulabiliyorduk. Eskisi denli de çekingen değildik...

X

Aradan birkaç ay geçmişti. Siz deyin üç, ben diyeyim üç buçuk. Çok desem, dört derim. Gerekeceğini düşünmemiştim. Onun için de şu, ya da bu gibisinden herhangi bir tarih düşmemiştim defterime. Cahillik işte! Hiç olmazsa, uyumlu cinsel ilişkiye geçiş sürecimizin o ilk görkemli ikindisini günüyle, saatiyle bir yanıma not almalıydım. Belki karımın rahatsızlığıyla ilgili birtakım kuşkuların aklanmasında yararı olabilirdi. Yüzüne bakmağa utanıyordum. Ekmekten aştan iyice kesilmişti. O namert hastalık neyse artık, yakasını bırakmıyordu. Kimi yakınmalarını bazı hastalıkların ortak belirtilerine benzettiğim için, «kanser» mi diyeceklerdi yoksa... «rahimde ur» mu diye, yüreğim ağzımda bekliyordum.

Bir akşam,

«Bak hanım» dedim. «Şu halini görüyorsun. İyice sararıp soldun. Gel birbirimize darılmayalım da, bu işe bir süre ara verelim ha? Ne dersin?»

Sert bir dille,

«Ne arası» dedi. «Ara da neymiş? Bunca yıllık ara yetmedi mi gene?»

«Aman hanım, bu işi bu durumda sürdürmek işkence sayılır vallahi,» dedim. «Sen işkence nedir, bilir misin?»

Yergici bir kahkahayla,

«Umurumda değil» dedi.

Vay anasını be!

Baktım ki, uyumlu cinsel doyumdaki başarımızın oranı yüksek atlama çıtasının çok üstünde bir yere yükdelmiş. Ve böyle gidersе -ölüm birşey değil- kötü yollara düşmesi olasılığı bile var. Hemen bir kadın hastalıkları uzmanına götürdüm.

Şükür Yaradana, sonuç korktuğum gibi çıkmamıştı. Bu bakımdan rahattım. Ama, beklenmeyen bir sonucun ani öfkesini de birdenbire bastıramadım :

«Gördün mü hanım,» dedim. «Gördün mü başımıza gelenleri? Hep senin yüzünden işte! Mutluluk dedin, kolaylık dedin, komşular kullanıyor biz de kullanalım dedin... Şimdi?»

Başı önünde, elleri doğacak çocuğumuzun üstünde, pişman pişman düşünüyordu.

O hırsla doğru eve koştum. Tası tabağı, yastığı yorganı ne bulduysam... elime ne geçtiyse, savurdum ki gitti.

Döndüm kendime, vurdum kafama... vurdum kafama, oturdum yerime :

«Ulan oğlum, yaşamın tuzu biberi para olduğunu bilmez miydin ki, ücretsiz dağıtılan mala güvenirdin?..»

ZAMLI MAAŞ

KAMİL ERYAZAR

Pazartesi günü şu ünlü zamlı maaşımı aldım. İşyerinin muhasebecisi elime üç tane beşbinlik tutuşturup, hayırlı olsun dedi. Alıp yeni çıkan giysi yönetmeliğine uyabilmek için borçla diktirdiğim pantolonumun cebine güzelce yerleştirdim. Eskiden bir tomar para alır cebimize koyunca cebimiz kabarır, kısa bir süre için de olsa hem cebimiz, hem de içimiz ısınırdı. Şimdiyse üç tane boyutları küçük para değil ısıtmayı, ılıtmıyordu bile...

Akşam işyerinden çıktım. Geçen ayın ortalarında, aybaşında maaşı alınca şöyle güzelce içmeyi kafama koymuştum. Zam, ansızın gelen beklenmeyen sevimsiz bir konuk oldu. Düşün

düm; gidip bir ufak rakı içsem, mezesi sigarası derken, maaşın yarısı gidecek, vazgeçtim. Bakkala, kasaba, manava borçlarımı ödemeye kalksam, doğrusu maaşım yetmezdi. Evsahibine kirayı ödemeye gitsem, zamlı maaş aldım diye, kiraya gene zam yapacaktı. Kızımın iki aydır isteyip durduğu çizmeyi alsam, bu kez oğlan da geçen ay vitrinde görüp beğendiği montu isteyecekti. Hanıma birşey alsam, bu kez de çocuklara ayıp olacaktı... Düşüne düşüne eve doğru giderken, birden gözüm karşıdaki dükkanınvitrinine takıldı.. Tamam tamam, eve alabileceğim en güzel ve uygun armağanı bulmuştum. Ayırım yapmadan, herkes için ortak bir armağan. Hemen karşıya gelip, dükkana girdim. Ederini sorup, bir tane vermelerini söyledim. Özenle sardırdıktan sonra, kurdeleyle bağlattım.

Dükkandan çıkıp, doğruca eve gittim. Kapıyı, ellerimde paketlerle gelmemi bekleyen karım açtı, ardından da çocuklar koştular... Ama elimde uzun silindir biçimindeki kağıda sarılı paketi görünce oldukça şaşırdılar. Küçük kızım, daha içindekinin ne olduğunu sormadan, elimden kapıp, odaya koşarak paketi açmaya başladı...

Özenle sarılmış paketin içinden, ellerini havada kavuşturmuş, kalın geniş camı ve çerçevesi olan gözlüklü, bıyıklı, şişman bir adamın posteri çıkınca, daha da şaşırdılar. «24 Ocak Bayramı» hepimize kutlu olsun, dedim.

Posteri, evin en uygun yerine güzelce astık. Şimdi posterin olduğu yere, gereksinmesini gidermeye giden herkes, gereksinmesini giderirken, postere bakarak 24 Ocak Bayramı'nı kutluyor...

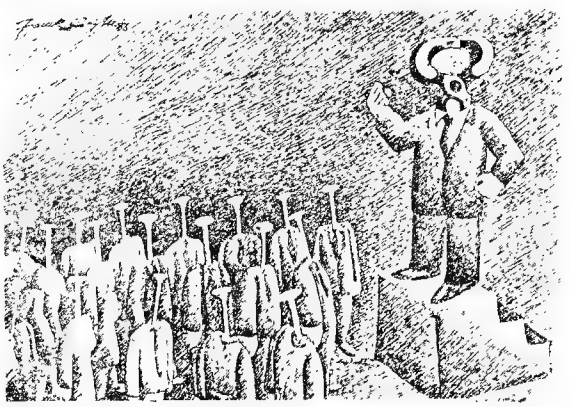

sait munzur

karikatürler

güldük yine de...

DEMOKRASİ NE ZAMAN GELDİ ?

(Başı kıçı birbirine karışmış bazılarına demokrasi dersleri. Dersler ücrete tabidir. Bu dersi okuyan her yurttaş, adresine yüz lira havale etmekle yükümlüdür. Öğrenip öğrenemediği bizi ırgalamaz.)

Hüseyin İLBEY

Bir çok insana «demokrasi ne zaman geldi?» sorusunu yönelttim. Hem de öyle hiç yeri değilken, öyle durduk yerde, öyle damdan düşer gibi... Çok ilginç yanıtlar aldım. En çok aldığım yanıt, «Efendim!?» oldu... Bazısı, «Ben ne bilim yahu...» diye yanıtladı. «Gelmiş miydi!» diyen de az değil... Özellikle, «Önemli miydi?» diyenlere güceniyorum belirtmek isterim.

Sonra, üzerinde uzun uzun düşündüm, demokrasinin ne zaman geldiği önemli midir diye... Bence önemlidir. akat daha da önemli olan, demokrasinin «NE?» olduğudur. Çünkü birşeyin ne olduğu bilinmeden, ne zaman geldiği bilinemez. Yanlış düşünmüyorum değil mi?

O zaman, «Demokrasi nedir?»

Demokrasinin tanımını kuramlardan çıkarmaya hiç niyetim yok. Onu bizzat uygulamadan, deney ve gözlemlerimden çıkardığım sonuçlarla tanımlamak istiyorum.

Efendim, demokrasi bir «murabba»dır, dört esaslı öğeden oluşmuştur. Birinci öğe KÜRSÜ'dür. Demokrasi, bütün itibarını kürsüye borçludur. Aslını sorarsanız, kürsü olmadan zaten demokrasi olmaz. Bunu anlamak hiç de güç değildir. Kürsüyü çekip alın demokrasinin altından, ortada pek bir şeyin kalmadığını göreceksiniz. Biri yanınızda «demokrasi» diyecekken, dili sürçer de «kürsü» derse fazla bir yanlışlık yapmış sayılmaz...

İkinci öğe, kürsüye konmuş MİKROFON'dur. Mikrofon bazan olmayabilir. Olmaması demokrasiye pek zarar vermez. Olsa olsa gücünü azaltır... Mikrofon, demokrasinin gücünü ve görkemini arttırdığı için ve arttırdığı oranda önemli bir öğedir. Cazırtı, cızırtı çıkaranlarının sevilmemesi, ekşi bir suratla karşılanması bu nedenledir ki haklı bir durumdur. Mikrofonlu olması gerekirken cazırtılı duruma düşen bir demokrasiyi kimse istemez...

Üçüncü, ve bence en önemli öğe, kürsünün ve mikrofonun arkasında GÜMBÜRDEYEN BİR ADAM-dır. Bu adam olmayınca, demokrasi hiç olmaz. Tümcemizi değişik bir biçimde yinelersek; nasıl ki kürsü olmayınca demokrasi güçten kuvvetten düşüyor, pek bir şeye benzemiyor idiyse; bu adam olmayınca demokrasi denen «şey»in sözü bile edilemez. Pekiii... «Kürsü çok önemliyse demokraside, böyle bir demokrasinin adı 'kürsü demokrasisi' olmaz mı?»; ya da; «Demokrasinin varlığı, kürsünün ardında gümbürdeyen bu adama bağlıysa, bunun adı da 'adam demokrasisi' olmaz mı?» diye sorabilirsiniz... Zaten sormamız anormallik olur. Hem, «kürsü demokrasisi, adam demokrasisi...» gibi sorular ya da kavramlar üretmenin, düşünmenin hiç bir siyasal, ahlâksal ve yasal sakıncası da yoktur zaten.

Şimdi de, «Bu adam neneme bir şeydir?» diye meraklandığınızı duyumsar gibi oluyorum. Bu adam hiç bir mene bir şey değildir. Hiç bir özelliği yoktur. Hergün birlikte yaşadığımız insanlardan biridir. Örneğin, pekâlâ dağda çoban, belediyede çöpçü, yolda şoför, Yeni Cami'nin arkasında işportacı olacakken; rastlantıyla kürsünün arkasına geçmiştir. Zaten demokrasi açısından yaptığı da, doğrusunu isterseniz, çobanın, çöpçünün, şoförün, işportacının yaptığından daha fazla, ya da daha önemli değildir... O'nun yaptığının önemli bir şey sanılması, bizim akıl almaz bir yığın hatamız yüzündendir. (Bu konuyu şimdilik açıklamayacağız...).

Dördüncü öğe de, toplanmış, alkışlayan bir KALABALIK'tır. Kalabalığın yalnızca alkışlamayıp küfretmesi, yuhalaması, ıslıklaması da olasıdır. Önemli olan kalabalığın varlığıdır, ne yaptığı değil... Sayısı her zaman değişkenlik gösteren bu kalabalık olmayınca demokrasi olur mu, olmaz mı? konusu tartışmalara neden olmuştur, ama bana sorarsanız olmaz... Şimdi, mikrofonlu kürsünün arkasındaki bir adamı ıssız çölün ortasında istediğiniz kadar gümbürdetin... Bu, demokrasi olur mu? İnsafınıza sığınırım...

Şimdii... Ortalığı toparlarsak; demokrasi, «toplanmış bir kalabalığın karşısında ve mikrofonlu bir kürsünün arkasında gümbürdeyen bir adamdır..» dememizde bilimsel bir sakınca yoktur. Böylece, fazla eksik bir yan bırakmadan demokrasinin ne olduğunu açıklamış bulunuyoruz.

İşte şimdi, **«demokrasi ne zaman geldi?»** sorusuna geçebiliriz.

— Siz Beyefendi, birşey mi söyleyecektiniz? Elinizi havada gördüm de...

— Evet efendim, birşey söyleyecektim. Daha doğrusu bir şey soracaktım.

— Buyrun efendim, sorun lütfen.

— Efendim, siz demokrasiyi tanımlarken dört temel öğeden söz ettiniz: Kürsü, mikrofon, mikrofonun arkasında konuşan bir adam ve alkışlayan bir kalabalık... Bu tanımınızı doğru kabul edersek, bizde demokrasinin tam olarak bulunduğunu söylememiz gerekiyor...

— Yok mu yani?

— Sorumu geri alıyorum efendim...

— İyi edersiniz!..

Soruya gerekli yanıt verildiğinden, sürdürebiliriz... Nerede kalmıştık? Eveeet, demokrasi ne zaman geldi?'de kalmıştık...

Bence demokrasi bize 1965 yılının sonbaharında gelmiştir. Çünkü tanımını yaptığım demokrasiyi ilk kez 1965'in sonbaharında gördüm ben... Anlatayım :

Küçük bir Orta-Batı Anadolu ilçesinde görevliydim. Sonbahardı. Kısa bir süre sonra genel seçimler yapılacaktı. Falanca gün (Çarşambaydı), falanca adamın (adamın adını söylememe gerek yok) ilçeye geleceği ve konuşacağı, bir hafta önceden ortalığa yayılmıştı. (Adam oldukça büyük bir politikacıydı ve çok kısa bir zamanda bu büyüklüğe ulaşmıştı. Hemen seçimden sonra büyüme hızı giderek artacak, çok çok yanlarıyla daha da büyüyecek, büyüklüğü «büyüme» kavramını da aşacaktı...) İlçenin nüfusu azdı. Ancak o gün, çevre ilçelerin, ilçe köylülerinin hemen tümü oraya seferî olmuştu. Birkaç saat içinde lokantalarda

→

yemeklerin, fırınlarda ekmeklerin, dükkânlarda zeytin peynirlerin, helvaların kökü kazınmıştı. Kahvehanelerde de demlenecek çay kalmadığından, açıkgöz bir kahveci, komşu ilçelere, kiraladığı iki jeepi göndererek ne kadar çay, şeker, helva, ekmek bulurlarsa getirmelerini söylemiş; getirttiklerini de bir-iki saat içinde tüketerek yüklüce bir kâr etmişti.

İlçenin küçük meydanı, ufacık parkı ve sekiz - on kahvesi silme adam doluydu. Değil oturacak, adım atılacak yer kalmamıştı. Ben nasıl olduysa, kitapçı/kırtasiyeci bir dostumun dükkânı önünde ilişecek bir sandalye bulmuştum. Biz orda oturan üç-beş kişi, iskemle elden gider korkusuyla yerimizden pek kıpırdayamıyorduk. Bu yüzden, öğle yemeğini de, yerimizden kalkmadan, dükkân sahibinin haber salıp evden getirttiği üç beş lokmayı atıştırarak eda etmiştik.

Sözü uzatmayalım, güneşin dağlara doğru devrildiği akşam serinliğinde geldi adam. İşte ben, böylece demokrasi denen dört öğeli o şeyi ilk kez görmüş oldum. Görmüş oldum ve ilk toplumsal şokumu da geçirmiş oldum... Adamcağız, çok değil, yarım saat kadar gümbürdedi. Fakat toplananlar, kendisini iki saat kadar alkışladılar. Çünkü daha kendileri ilçeye girmeden, yukarlardaki virajlarda arabaların tozları görünür görünmez alkışlar, koşuşmalar başlamıştı. Alkış tufanı devam ediyordu. Adam gelir gelmez hemen kürsünün arkasına geçmedi. Kurbanların kesimi, el etek öpmeler derken epey zaman geçti. Kürsüyü terkettikten sonra da arabasına binip gitmesi epey zamana ve emeğe mal oldu. Hatta büyük bir sorun oldu. Arabalar kalabalığı yarıp ilçenin dışına çıktıktan sonra bile binlerce kişi arkalarından koşturup, alkışlı yaşamboyu spora başladı (Bana sorarsanız, «yaşamboyu spor» uygulaması da bu olaydan esinlenilerek bulunmuştur).

Şimdi diyeceksiniz ki, neden şok geçirdin?.. Ben şok geçirdiğime şaşmıyorum da, nasıl oluyor da fıttıramadığıma şaşıyorum... Bir şokla paçayı kurtadığıma uzun süre şükrettim durdum.

Yahu, iki saat süreyle korkunç bir alkış tufanı yaşadım (Köylünün alkışlaması da bir acaip oluyor...). Alkışa yabancı bir adam bu alkış değildi ki, düpedüz bir tufandı... Adamcağız arabayla tozuta tozuta geliyor, alkış... Yahu bırakın rahat rahat ilerlesin; yooo, alkış... Arabadan indi, alkış... Sağ elini kaldırıp şöyle bir yelpazeledi, alkış... Elini ayağını öpenin başını sıvazladı, alkış... Kürsüye çıkıyor, alkış... Kürsüye yaslanıp sağ elini kaldırdı, alkış... Galiba bir şey söyleyecek, alkış... «Sevgili ...'liler ...» alkış... «Ben...» alkış... Yahu bırakın adam konuşsun, yoo, alkış...

Efendi, adamcağızın her tümcesini sözcüklere; sözcüklerini hecelere; echelerini harflere böle böle alkışladılar, alkışladılar...

Beni şoke eden alkışlar değildi. Beni şoke eden, serseme çeviren şey, bu milletin neyi, neden alkışladığıydı. Yahu bu millet neyi alkışlıyor!? Adamcağızın konuşmasını... Adamcağız bir şey konuşmuyor ki! Adamcağız bir şey söylemiyor ki! Hani ordan burdan, havadan yerden, sudan çamurdan, şunu bunu toplayıp bir yere yığsanız ortaya bir şeyler çıkarırsınız... diyelim yerden kâğıt, havadan toz, denizden yosun toplayıp bir yere koysanız, ne olur? En azından çöp olur, değil mi ya? Ama bu adamcağızın ağzından çıkanları toplayıp bir yere koysaydınız hiç bir şey olmazdı... Mümkünatı yok... Zaten bir araya da getiremezdiniz. Ağzından çıkanları başı Hongkong'daysa, ortası Çorum'da, kıçı New Orleans'taydı... Benim talihsizliğim, adamın mikrofona söyleyip kulağıma kadar gelen sözleri, bir araya toplayıp bir anlam verme ve anlama çabasına girmem oldu. Millet alkışlıyor, ben ağzından çıkanları anlamaya çalışıyorum... Bir ara, acaba bazı sözleri kulağıma kadar gelmiyor mu, diye kuşkuya düştüm. Yoo, ağzından çıkan her sözcük, her hece, her harf, elifi elifine kulağıma ulaşıyordu. Eee, peki, ne demek istediğini neden anlayamıyorum?.. Yahu yoksa bu milletin tümü, «leb» hecesini «leblebi» sözcüğüne anında tamamlayıp anlayacak kadar süper zeki; bense bir geri zekâlı, bir ebleh miydim.. Olamaz diyorum, çünkü bütün öğrenimim boyunca zayıf, ikmal yüzü görmediğim gibi, hep en başlarda kulaç salladım. İyi ya, neden anlayamıyorum?

Bu adamcağızın bu iki saat alkışlanması, yarım saatlik nutku, ve kendimle böyle cebelleşmem, beni serseme çevirip ilk toplumsal şokumu yememe neden oldu...

Şimdi bu yazıyı okuyanlardan yükselen itirazları duyar gibi oluyorum: «Hayır efendim, demokrasi 1946 yılında gelmiştir..». Hatta, «Demokrasi Cumhuriyet'in ilk yıllarında geldi... Terakiperver Rırka... Serbest Fırka... falan...» diyenler de bulunabilir. Her iki itiraz da doğrudur, bir şey demiyorum. İsterseniz, «Demokrasi Tanzimat'la, Meşrutiyet'le geldi» deyin, gene bir şey demem. Demokrasinin gelişini Osman Gazi'yle açıklayanlara bile karşı çıkmam .Birer görüştürler, dinler, saygı duyarım. Ama ben köylüyüm yahu!.. Duyduğuma değil, gördüğüme inanırım. 1965'ten önce geldiyse bu demokrasi, hiç mi bir yerde raslatayamazdım göremezdim?.. Hiç mi çıkıp orta yerde şöyle bir gezmedi?.. Gerçi, 1954, 1957'lerde filan, köyümüze bir iki sandık getirdiler; getirdiler ama, demokrasi sandık demek değildi ki... Demokrasinin öğelerini az önce saymıştık: Bunlar; kürsü, mikrofon, adam ve kalabalık'tı. Peki, hani sandık? Var mı bu tanımın içinde sandık? Sandık'ı okul salonlarına, cami avlularına koymakla; at eşek sırtında ilçelerden köylere, köylerden ilçelere taşımakla bir şey yaptığımızı mı sandık? Üstelik bir de tuttuk, sandıktan demokrasi çıkar sandık!..

Yok bayım yok, demokrasi bu ülkeye 1965'in sonbaharında gelmiştir. Doğrusu budur. İtirazı olan varsa, istediği yere itirazda bulunabilir...

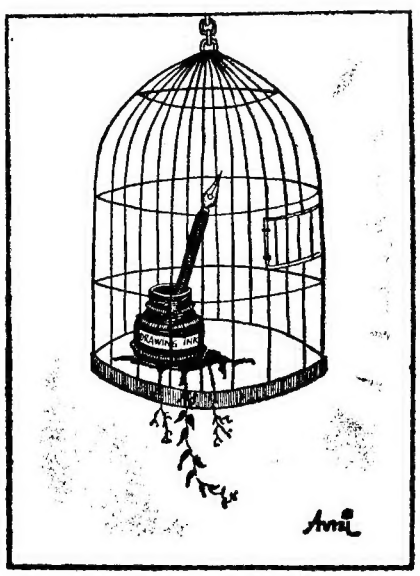

(Kâni Karışır—Harput)

Yahu Hamdi Baba, karışmayayım dedim, yine duramadım. Siz okuyucuları enayi yerine mi koyuyorsunuz? Geçen sayıda bir sürü dertli mektubu yayınlamışsınız. Bunların hepsi müneccim kebabı mı yemiş de, böyle bir köşe açacağınızı önceden hissedip mektup yollamışlar? Kendi kafanızdan dert uydurup da milleti kandırmayın. Ayıp oluyor.

Evladım Kâni, biraz dümen yaptıysak ne olmuş yani! Hem sana dert mi? Yazacaksan, sen kendi derdini yaz bana. İktidarsız mısın nesin!

(Maria Kuartes—Şili)

Senyor Hamdi, benim Juanito adında bir oğlum var. Çok tatlı, çok akıllı bir çocuk ama, yedi yaşına geldiği halde konuşmuyor. Götürmediğimiz doktor kalmadı. Son umudum sizsiniz. Sizin pek bilgili bir senyor olduğunuzu bütün dünya biliyor. Zaten biz Şilililer Sıfır'ı sadece sizin köşenizi okumak için alıyoruz. Ne olur bana bir akıl verin. Şimdiden grasias.

Sevgili senyorita evladım Maria, bazen insan çareyi uzaklarda ararken burnunun dibinde bulur. Senin durumun da öyle. Yapacağın tek şey işi zamana bırakmak. Madem ki oğlun Juanito akıllı bir çocuk, biraz daha büyüyünce nasıl olsa ifadesini almaya götürürler. Oradaki siyasi bölümün başı olan Komiser Sadisto Manyetos, kendine özgü yöntemleri kullanarak Juanito'yu bülbül gibi konuşturur.

(Turgut Özal — İran, Irak, Suudi Arabistan vs.)

Sayın Hamdi Bey, işini bitirdiğiniz 10. sayının kapak karikatüründe bendenizi yuvarlanırken tasvir etmişsiniz. Af buyurun ama, bu karikatürle ne demek istediğinizi anlamadım.

Sayın Özal, yuvarlanmanız bitip de yokuşun dibini bulduğunuz zaman, o karikatürün ne demeye geldiğini anlarsınız.

(Çare bulamadım—İstanbul)

Hamdi Baba, ben geçen sene hıdırellez için kırlara çıkmışken beş ırz düşmanı tarafından dağa kaldırıldım. Bu olay üzerine nişanlım beni bırakıp dul anamla evlendi. Fakat Almanya'da öldüğünü sandığımız babam çıkagelince kıyamet koptu. Şu anda baba hapiste, anam sizlere ömür. Bıçak darbeleriyle felç olan ve ayrıca kabaca sünnet edilen cici babama da ben bakmak zorundayım. Acaba cici babamla şimdi ben evlenirsem mutlu olabilir miyim? Yoksa bakkalın çırağıyla mı kaçayım?

Ev
dertlerin
lar filan
elyazını değ

(Kirayla geçin

**Hamdi Bey evladı
kirasıyla geçinen yaşlı bir
kendim oturuyor, diğer ikisi
kat dairelerimden biri dört ay
türlü kiracı bulamıyorum. Evimi
yet Müdürlüğü'ne, Adliye'ye ve Ce
beş dakika çekmesi.**

Sevgili okurum, sakın o daireyi kir
mayın, ben tutacağım. Kira olarak ne ist
ririm. Ben yazı yazmaya başladığımdan beri
ev arıyorum. Sizin eve yerleştikten sonra, yo
zaman kaybetmeyeceğim. Öbür daireniz boşal
onu da Sait Munzur arkadaşım kiralamak istiyo

M.T. — İstanbul)

Hamdi Baba, çok merak ediyorum, düşünce özgürlüğünün ne olduğunu bana anlatır mısın?

Sevgili evladım M.T., ben senin bu sorunu yanıtlardım ama, görüyorsun ki yer kalmadı.

—oOo—

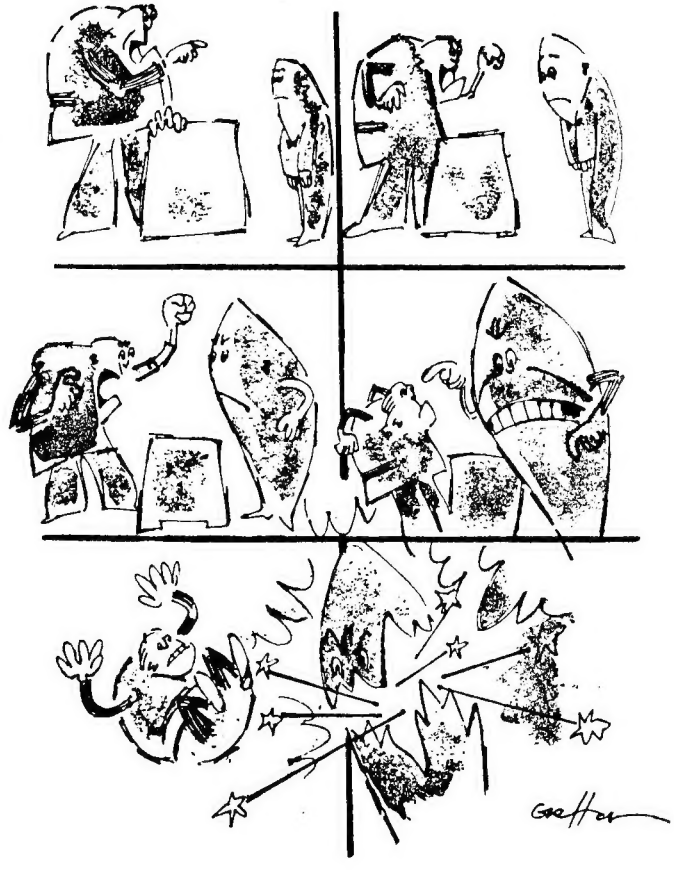

Ada Yayınları
Adam Yayınları
Akba Yayınları
Alan Yayınları
Alternatif Yayıncılık
Arkeoloji ve Sanat Yayınları
Aydın Kitapevi Yayınları
Atılım Yayıncılık
Anıt Yayıncılık
Belge Yayınları
Bilim ve Sanat Yayınları
Can Yayınları
Cem Yayınevi
Cep Kitapları
Çınar Yayınları
Çağdaş Yayınları
Çağdaş Yayıncılık
Çekirdek Yayınları
Çevre Yayınları
Dayanışma Yayınları
De Yayınevi
Deniz Kitaplar Yayınevi
Dergah Yayınları
Derinlik Yayınları
Dil- Yay Uygulamalı
İngilizce Ev Kursları

Düşün Yayınevi
E Yayınları
Eğitim Yayınları
Eren Yayıncılık
Esin Yayınevi
Fono Mektupla
Öğretim Kurumu Yayınları
Genel Yayıncılık
Gerçek Yayınevi
Gözlem Yayınları
Gündüz Yayınları
Hil Yayınevi
İletişim Yayınları
İmge Yayıncılık
İzlem Yayınevi
İkizler Yayınevi

Cumhuriyet
KitapKulübü

Kaynak Yayınları
Kaktüs Yayıncılık
Koza Yayınları
Köyün Çocuğu Yayınları
Metis Yayınları
Mavi Bulut Yayınları
Mayıs Yayınları
Oda Yayınları
Onur Yayınları
Osmanlı Yayınları
Örgün Yayınları
Örnek Yayınları
Payel Yayınevi
Ruh ve Madde Yayınları
Sak İngilizce Öğretim Yayınları
Say Kitap Pazarlama
Serhat Kitap Yayın Dağıtım
Sosyal Yayınlar
Söz Yayın
Sözler Yayınevi
Sungur Yayınları
Temel Yayınlar
Uygarlık Yayınları
Üç Çiçek Yayınevi
Varlık Yayınları
Yalçın Yayınları
YA-PA Yayınları
Yasa Yayınları
Yaşantı Sanat Kitapları
Yazko
Yeni Asya Yayınları
Yeni Dünya Yayınları
Yol Yayınları
Yeni Türkü Yayınları
Yaba Yayınları
Yurt Yayınları
Yeditepe Yayınları

77 yayınevi
Her türden 5000 kitap
her ay yüzlerce yeni kitap
istenen miktarda, indirimli, armağanlı, **elinize teslim,** düzenli katalog, aylık bülten

Cumhuriyet
KitapKulübü

Üye kayıtları için

İstanbul: Türkocağı Cad. 39-41 Cağaloğlu
Ankara: Konur Sok. 24/4 Yenişehir
İzmir: Halit Ziya Bulvarı 65/3
Adana: Atatürk Cad. THK İşhanı Kat 2/13

Cumhuriyet Kitap Kulübü broşürü istiyorum.

Adı, Soyadı :.....

Adres :.....

.....